

1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900



Udv. f. Folkeoplysn. Fremme.

C. Darwin:

Rejseagttagelser,

1870.

Særtryk


Nr. 37

Statsbiblioteket

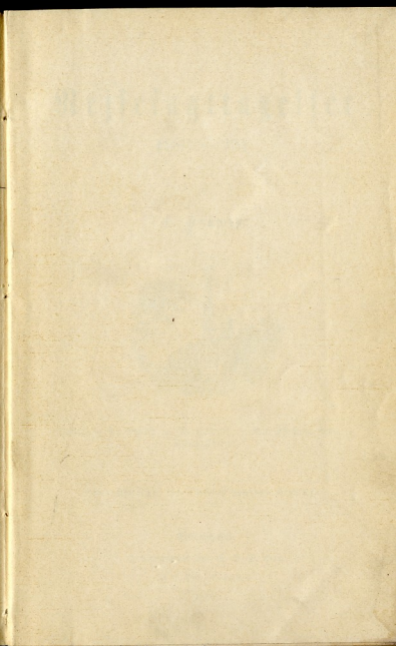


400017959512

Au

STATSBIBLIOTEKET

1888

Chr. Christensen
Bogbinderi.



Rejseiagttagelser

(1835—36)

af

C. Darwin.

X



(Tahiti. — Ny-Seland. — Ny-Holland. — Van Diemens Land. —
Kiling-Derne.)

Ved Udvalget for Folkeoplysningens Fremme.

Kjøbenhavn.

I Commission hos G. E. C. Gad.

G. E. Wiles Bogtrykkeri.

1870

Excerpt of „Zollelasning“ 1870.

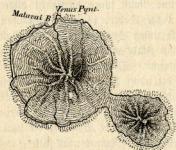
I Europa havde man med stor Spænding fulgt Cook paa hans Opdagelsesrejser, der i saa kort et Aaremaal afslørede det uhyre Verdensoccean med dets talrige Øgrupper og det store australste Fastland og førte en ny Menneſteverden og dens ejendommelige Sæder og Kultur frem for Bevidstheden. Det var ikke blot Geograferne, som henrykledes over den store Tilvæxt i Kundskaben om Jorden. Mange af de Dannede, som havde begyndt at væmmes ved den herskende Forfinelse og længtes efter simple og naturligere Forhold, søgte sig særlig tiltalte ved at høre om den smukke Menneſterace med det venlige, tillidsfulde Sind og de bløde Sæder. Af Uvillie mod de stivnede Samsundstilstande og den udbortes Politur fandt man, at Beboerne paa Sydhavsøerne levede i en paradisisk Naturtilstand, og man oversaae, at det egentlig kun var Landskabet, der var paradisisk, medens ogsaa der Samsundstilstandene og Sæderne vare undergravede af Laster.

Men det stille Hav blev ogsaa snart Gjenstand for de praktiske Interesser. Hvalfiskefangerne indfandt sig først, maaste allerede inden Cooks Død, og de have drevet deres Idræt saa ivrigt, at de bedste Arter af Hvalen i flere Aar have været næsten udryddede. 1788 anlagde den engelske Regering paa Ny-Hollands Østkyst, i den Egn, hvor Cook landede 1770, en Straffe-Koloni. Først de løsladte Forbrydere, senere indvandrede Nybyggere begyndte at tage det udstrakte Land i Brug for Agerdyrking og Kvægavl. Koloniseringen udbredte sig snart til Van Diemens Land og Ny-Seländ; men det er dog først i den sidste Menneſkealder, at Indvandringen til hine fjerne Egne

af Agerdyrkere og Haandværkere fra Europa (mest fra England og Irland) maa maales efter Tusinder.

De smaa Øer omkring i Oceanet ere ikke paa denne Maade blevne koloniserede af Europæerne, men de Søfarende og Handelsmændene have næsten allevegne kunnet tage Ophold blandt de venlige Øboere. Protestantiske Missionselskaber have lige siden Slutningen af forrige Aarhundrede virket paa Sydhavssøerne, og ere for det Meste blevne godt modtagne. Aldrig før har man truffet en Menneſterace, der saaledes i det Hele har været tilbøjelig til at hengive sig til europæiske Sæder, Dannelse og Tankegang, eller som har været saa villig til at antage Kristendommen. Følgen deraf er, at Racen paa Smaaøerne hurtigt europæiseres i alt Ydre og mange Steder med Tiden vil smelte sammen med de indvandrede Europæere, medens den forte Race paa Ny-Holland og Van Diemens Land forsvinder, og disse Lande saaledes kun beholde en fuldstændig europæisk Befolkning.

De Uddrag af den berømte engelske Naturforsker Darwins Rejse-ſagttagelser, som meddeles i det Følgende, ere valgte for dels at fuldstændiggjøre Naturmaleriet af nogle af de Lande, som Cook har ført frem for os, dels for at give et Billede af den Overgangstilstand, hvori disse Lande og disse Øboere bleve hensatte, da den europæiske Race med sin Overlegenhed i Godt og Ondt trængte sig ind iblandt dem. Darwins Rejse falder i Aarene 1832—1836, da han ledsagede Kapitajn Fitzroy, der var udsendt med Skibet *Beagle* for at gjøre Opmaalinger og anstille Undersøgelser ved forskellige Dele af Sydamerikas Kyster og ved nogle Øgrupper i Sydhavet.



Tahiti; Koralkrevene omkring Den ere antydede.

Tahiti.

20. Oktober 1835. Da vi vare blevne færdige med at optage Kaart over Galapagosøerne, satte vi Kursen mod Tahiti og begyndte vor 3200 Mil*) lange Rejse. Efter faa Dages Forløb vare vi ude af den mørke, skyfulde Egn, som om Vinteren strækker sig langt ud fra Syd-Amerikas Kyst. Vi havde nu lyst og klart Vejr, medens vi gled behagelig afsted for en stadig Pøstvind med en Fart af 150 eller 160 Mil om Dagen. Varmen er her, omtrent paa Midten af det stille Hav, højere end ved Amerikas Kyst. Thermometeret i Agterkahytten stod baade Nat og Dag imellem $21\frac{1}{3}$ og $22\frac{2}{3}$ ° R., hvilket faldt mig meget behageligt, men steg Varmen een Grad til, blev Virkningen trykkende. Vi sejlede igjennem den farlige eller lave Øgruppe og saae flere af disse højt mærkelige Landringe, der netop hæve sig over Vandforpen,

*) Mil er her, som i det Følgenbe, Somis, der for de fleste søfarende Folk svarer til $\frac{1}{2}$ geografisk Mil.

og som man har kaldt Lagunoer. En lang og flinnende hvid Strandbred er dækket med en Rand af grønne Planter; denne Rand synes hurtig at blive smalere og smalere til begge Sider, jo større Afstanden bliver, og synker endelig under Synskredsen. Fra Mastetoppen kan man se en vid Flade af smult Band indenfor den ring-formige Landrand. Disse lave Der staa ikke i noget Forhold til det uhyre Hav, af hvilket de pludselig hæve sig op, og det ser næsten ud som et Vidunder, at saadanne svage paatrængende Gjæster ikke overvældes af de almægtige og aldrig trætte Bølger i det store Hav, som med Urette har faaet Navnet „det stille“.

15. November. Ved Daggry var Tahiti i Sigte, en Ø, der bestandig maa forblive klassifist for den Rejsende i Sydhavet. I denne Afstand var Synet ikke snyderlig indbydende. Den hyppige Plantevæxt paa de lavere-liggende Dele traadte ikke kjendelig frem, og da Stjerne rullede forbi, viste de vildeste og stejleste Bjergtinder sig henimod Midten af Øen. Saasnart vi havde kastet Anker i Matavaibugten, bleve vi omringede af Kanoer. For os var det Søndag, men paa Tahiti var det Mandag; hvis Forholdet havde været omvendt, vilde vi ikke have modtaget et eneste Besøg, thi Paabudet om ikke at sætte nogen Kano ud paa en Helligdag adlydes strengt. Efter Middag gik vi iland for at nyde den fulde Glæde af det første Indtryk, som et nyt Land frembringer, og dette Land var det fortryllende Tahiti. En Flot Mænd, Kvinder og Børn var samlet paa den mindeværdige Venus-Pynt (hvorfra ved Cooks Besøg Venus's Vandring over Solfliven var bleven iagttaget), rede til at modtage os med leende, muntre Ansigter. De førte os til det Hus, hvor Distriktets Missionær, Hr. Wilson, boede; han kom os imøde paa Vejen og tog meget venlig imod os. Efter at have siddet lidt hos ham, tog vi

Afsted for at spadsere omkring, men om Aftenen vendte vi tilbage til hans Hus igjen.

Det dyrkelige Land er neppe paa noget Sted mere end en Strimmel af lav Muldjord, affat rundt om Foden af Bjergene og beskyttet mod Havets Bølger ved et Koralkrev, som i nogen Afstand omgiver hele Kysten. Krevet er afbrudt paa flere Steder, saa at Skibe kunne komme igjennem, og Søen indensfor af smult Vand frembyder saaledes en sikker Havn og en Kanal for de Indfødtes Baade. Det lave Land, som strækker sig ned til Stranden, der bestaar af Koralsand, er bedækket med de tropiske Egnes skønneste Frembringelser. Imellem Banan-, Orange-, Kokosnød- og Brødsfrugttræer er der ryddede Steder, hvor der dyrkes Sams, Batater, Sukkerrør og Ananas. Selv Krattet dannes af et Frugttræ, nemlig Guavaen, der findes i saa stor Mængde, at den bliver ligesaa stadelig som Ukrudt. I Brasilien har jeg ofte beundret Modsætningerne mellem den forskjelligartede Skønhed hos Bananen, Palmen og Orange-træet; her kommer nu Brødsfrugttræet til, der udmærker sig ved sine store, glindsende, dybt fingerdelte Blade. Det er herligt at se hele Lunde af et Træ, der udsender sine Grene med en Styrke som en engelsk Eg, betyngede med store og i høj Grad nærende Frugter. Hvor lidet end i Almindelighed Følelsen af det Nyttige forklarer den Glæde, som en smuk Udsigt vækker, kan den dog i dette Tilfælde ikke undgaa at komme med som medvirkende Grund. De smaa bugtede Stier, svale paa Grund af Trærnes Skygge, førte til de spredte Huse, og allevegne tog disses Ejermand imod os paa den hjerteligste og gjæstfrie Maade.

Intet havde jeg dog saa stor Glæde af, som af de Indfødte. Der er en Mildhed i Udtrykket i deres Ansigter, som strax bortjager Forestillingen om Bilde, og en For-

standighed, som viser, at Civilisationen er i Fremgang iblandt dem. Deres Paaklædning er endnu smagløs, da ingen ordentlig almindelig Dragt har taget den gamles Plads. Men selv i dens nuværende Tilstand er den langt fra at være saa latterlig, som nogle Rejsende fra de sidste Aar have bestrevet den. De, som have Raad dertil, bære en hvid Skjorte og undertiden en Trøje



Kokospalme,
60—70 Fod høj.



Banan eller Bisang, en
urteagtig Plante, bliver fra 8
til 20 Fod høj.

med et Stykke kulørt Bomuldstøj om Hosterne, der danner et kort Skjort. Denne Dragt synes at være saa almindelig blandt Hovdingerne, at den sandsynligvis vil blive den almindelige Mode. Ingen, ikke engang Dronningen, bærer Sko eller Strømper, og kun Hovdingerne have Straahatte paa Hovederne. De simple Folk have,

naar de arbejde, Overkroppen nogen, og da er det, at Tahitierne især tage sig ud til deres Fordel. De ere meget høje, bredskuldrede, kraftig byggede, og deres Lemmer staa i godt Forhold til hinanden. Der er engang blevet gjort den Bemærkning, at der kun fordres lidt Bane, forat en mørkere Hudfarve skal synes behageligere og naturligere endog for en Europæers Øjne end hans egen. At se en



Brødfrugttræet.

hvid Mand bade sig sammen med en Tahitier var ligesom at se en Plante, som Gartnerens Kunst har bleget, ved Siden af en, der voxede i fri Luft. De fleste Mænd ere tattoverede, og Prydelserne følge Legemets Linier saa smukt, at de gjøre en meget tiltalende og behagelig Virkning. En almindelig Figur, der blot afviger i Enkelthederne, forgrener sig fra Ryggenet ligesom et Bundt Palmeblade og løber om paa hver Side. Signelsen kan

maaste synes overspændt, men jeg fandt, at en Mandes Legeme, der var prydet paa denne Maade, lignede Stammen af et ædelt Træ, omgivet af en fin Styrngplante.

Mange af de ældre Folk havde derrs Fodder bedækkede med smaa Figurer, ordnede saaledes, at de lignede en Strompesok. Denne Mode er imidlertid for en Del gaaet af Brug og er bleven afløst af andre. Moden er langt fra uföranderlig her, skjønt Enhver for bestandig maa blive staaende ved det Indfald af den, som herstede i hans unge Dage. En gammel Mand har saaledes sin Alder stemplet paa sit Legeme og kan ikke give sig Udseende af at være en ung Vaps. Kvinderne ere ogsaa tattoverede paa samme Maade som Mændene og meget almindelig paa Fingrene. En ligefrem stug Skik er nu næsten almindelig; den bestaar i at afklippe eller rettere afrage Haaret paa Hovedets øverste Del paa et kredsformigt Stykke, saa at der kun bliver en Krands af Haar tilbage. Missionærerne have prøvet paa at faa Folket til at aflasse denne Skik, men det er Mode, og dette er et ligesaa gyldigt Svar paa Tahiti som i Paris. Jeg blev meget stuffet ved Kvindernes Udseende; de staa i enhver Hensende under Mændene. Den Skik, de følge, at bære en Blomst i Naksen eller i et lille Hul i hvert Øre, er smuk; Blomsten er i Almindelighed enten hvid eller purpurrød og ligner den japanste Kamellia. De bære ogsaa en Slags Krone af flettede Kokosblade for at stygge for Djæne. Kvinderne synes i en endnu højere Grad end Mændene at have en pæfende Dragt nodig.

Næsten Alle forstaa lidt Engelsk, det vil sige, de kjende Benævnelserne paa almindelige Ting, og ved Hjælp heraf og af Tegn kunde der vedligeholdes en Slags haltende Samtale. Da vi om Aftenen vendte tilbage til Baaden, standsede vi for at betragte et meget smukt Skue. En Mængde Børn legede paa Strandbredden og

havde tændt Glædesblus, som oplyste den stille Sø og de omstaaende Træer. Andre sad i Kredse og sang tahitiske Vers. Vi satte os paa Strandbredden og gjorde dem Selskab. Sangene digtedes paa staaende Fod, og havde, tror jeg, Hensyn paa vor Ankomst. En lille Pige sang en Linie, som de øvrige delvis gjentog i et meget smukt Kor. Det Hele gav os et utvetydigt Indtryk af, at vi sad paa Kysten af en Ø i Sydhavet.

17. November. Denne Dag er i Logbogen regnet som Tirsdag den 17de istedetfor Mandag den 16de, Udbyttet af vort heldige Kapløb med Solen. For Frokosttid var Skibet omringet af en Flaade af Ra-noer, og da de Indfødte fik Lov til at komme ombord, antager jeg, at deres Antal ikke kan have været under 200. Det var Alles Mening, at det vilde have været vanskeligt at udtage et lignende Antal af noget som helst andet Føllefærd, der vilde have voldt saa liden Forstyrrelse. Hver bragte Noget med at sælge; den vigtigste Handelsvare var Konkylie. Nu forstaa Tahitierne fuldstændig Værdien af Penge og foretrakke dem for gamle Klæder og andre Ting. De forskjellige engelske og spanske Mynter forvirre dem imidlertid, og de syntes aldrig at anse de smaa Solpenge for rigtig sikke, før de fik dem vejløde i Dollars (Mynter af lidt mindre Værdi end en Specie). Nogle af Høvdingerne have samlet sig betydelige Pengesummer. For ikke længe siden bød en saadan 800 Dollars for et lille Fartøj, og de kjøbe ofte Hvalbaade og Heste for Summer af 50 til 100 Dollars.

Efter Frokost gik jeg iland og besteg Strænten af den nærmeste Del af Bjergtet til en Højde af imellem to og tre Tusind Fod. Landets Form er temmelig særegen, men vil forstås, naar man faar Forklaring over dets sandsynlige Oprindelse. Jeg tænker mig, at

det indre Bjergparti engang har staaet i Havet som en mindre Ø, og at der omkring dets stejle Sider har ophobet sig Lava og bundfaldte Lag under Vandet i en legleformig Masse. Efterat Den er bleven hævet, er den bleven gennemskåret af mange dybe Kløfter, som alle udgaa fra det sælles Midtpunkt; de mellemliggende Rygge ere uden Toppe og danne een Skraaning. Efterat jeg var kommen over det smalle Bælte af frugtbart og beboet Land, fulgte jeg en af disse Rygge, og paa begge



Et Bregnetra.

Sider havde jeg da Dale med glatte, meget stejle Bægge. Plantevægten bestaar her næsten udelukkende af smaa Dværgbregner, som højere oppe blandes med grovt Græs. Ud-

seendet var ikke meget forskjelligt fra adskillige af Højene i Wales, og det var meget overraskende saa tæt ovenover en Kyst, som var en Have af tropiske Planter. Paa det øverste Bælte af Bjergene, som strækker sig op i en fugtigere Luft, vender Skoven tilbage og er meget smuk; Bregnetræer træde istedetfor Kystlandets Kokospalmer.

Fra det Punkt, jeg naaede til, var der en god Udsigt til den fjerne O Eimeo, der staar under Tahitis Dronning. Over de høje Tinder havde Masser af hvide Skyer optaarnet sig, dannende en O paa den blaa Himmel, ligesom Eimeo selv i det blaa Ocean. Den er paa en lille Abning nær fuldstændig omgivet af et Rev. I denne Afstand var kun en bestemt smal Linie af glimrende Hvidt synlig, der hvor Bølgerne først træffe sammen med Koralmuren. Indenfor denne Linie laa Lagunens spejlglatte Vandflade, op af hvilken de stejle Bjerge hævede sig. Indtrykket var meget tiltalende; det var som et Kobberstik i Ramme: Brændingen svarede til Rammen, Lagunen var Papiret omkring Billedet, og Den selve Tegningen.

Da jeg om Aftenen steg ned fra Bjerget, mødte jeg en Mand, som jeg havde glædet med en ubetydelig Gave; han havde stærktristede Bananer, en Ananas og en Kokosnød med. Naar man har vandret under en brændende Sol, kjender jeg intet behageligere end Mælken af en ung Kokosnød. Ananas voxer her i en saadan Overflodighed, at Folk spise dem ligesaa almindelig, som vi i England spise Roer.

18. November. Næste Morgen gik jeg tidlig iland. Jeg sagde til mine indfødte Førere, at de skulde forsyne sig med Levnetsmidler og Klæder; men hvad de sidste angik, sagde de, var deres Skind tilstrækkeligt, og Levnetsmidler var der fuldt op af imellem Bjergene. Vor Vandring gik op igjennem Tia-auradalen, der gjennemstrømmes af en af

Dens Hovedfloder. Hele Den kan betragtes som en Bjerggruppe, saa at den eneste Maade, hvorpaa man kan trænge ind i det Indre, er at følge Dalene. Vor Vej gik først igjennem Skoven, som indfattede Floden paa begge Sider; de høje Tinder paa Dens Midte, der saaes som gjennem en Allee, hist og her med en svajende Kokospalme paa den ene Side, afgave et i højeste Grad malerisk Skue. Dalen begyndte snart at blive snævrere og Siderne højere og stejlere. Da vi havde gaaet imellem tre og fire Timer, var Klostens Brede neppe større end Flodlejets. Paa begge Sider vare Fjeldvæggene næsten lodrette, men paa Grund af de vulkanske Lags Blødhed skjød der Træer og yppige Planter ud fra enhver fremspringende Kant. Disse Afgrunde maa have været flere Tusinde Fod høje, og det hele dannede et Klippevæg, der i Storartethed overgik Alt, hvad jeg før havde set. Indtil Middagsolen stod lodret over Klostet, havde Luften været kjølig og fugtig, men nu blev den meget lummer. I Skjage af en Klippeaffats, under en Klippevæg af søjlestillet Lava, holdt vi vor Middag. Mine Førere havde allerede skaffet en Net Fisk og Ferstvandsrejer. De førte et lille Net med sig, udspændt over et Lønde-baand, og hvor Vandet var dybt og hvirvelende, dykkede de under og fulgte, ligesom Oddere, med Øjnene Fisken ind i Huller og Kroge, og fangede den.

Lidt højere oppe delte Floddalen sig i tre mindre Arme. De to nordligste vare ufremkommelige paa Grund af en Række Vandfald, der styrtede ned fra det højeste Bjergs tallede Top. Den tredie var tilsyneladende ligesaa utilgængelig, men det lykkedes os dog at komme op igjennem den ad en højt usædvanlig Vej. Dalens Sider vare her næsten lodrette; men, som det ofte er Tilfældet med lagdelte Klipper, skjød der sig smaa Af-satser frem, bedækkede med vilde Bananer, Lilier og andre

ypelige tropiske Planter. Tahitierne havde ved at klavre omkring imellem disse Affatser for at søge efter Frugter opdaget en Sti, ad hvilken hele Fjeldsiden kunde bestiges. Den første Opstigning fra Dalen var meget farlig, da vi kun ved Hjælp af Reb, som vi havde bragt med os, kunde passere Siden af den nøgne Klippe. Vi gik forsigtig paa en af de fremspringende Kanter, indtil vi kom til den allerede nævnte Flod. Her var et fladt Sted, ovenover hvilket et smukt Vandfald styrtede flere hundrede Fod dybt, og under det faldt et andet ligeledes højt Vandfald ned i Hovedfloden. Fra denne kjolige og skyggesfulde Krog gjorde vi en Omvej for at komme forbi Vandfaldet ovenover os. Som tidligere fulgte vi de smaa Fremspring; den aabenbare Fare skjultes for en Del af den tætte Plantevæxt. Idet vi skulde fra een af Kanterne over paa en anden, traf vi paa en lodret Klippevæg. En af Tahitierne, en smuk, smidig Mand, stillede en Træstamme derimod, klattrede op ad den og naaede ved Hjælp af Revner op til Toppen. Der befæstede han Rebet ved en fremspringende Spids, kastede det ned til os, traf derpaa en Hund, vi havde med, op, og tilsidst vor Bagage. Under Fremspringet, hvorpaa Træstammen blev stillet, maa Afgrunden have været 5 til 600 Fod, og naar den ikke tildels havde været skjult af de overhængende Bregner og Lilier, vilde mit Hoved have svimlet og Intet have bragt mig til at prøve Bovestykket. Vi bleve ved at stige opad, snart langs de fremspringende Kanter og snart paa Kygge saa skarpe som Knivsegge, med dybe Kløfter paa begge Sider. Jeg har i Cordillererne set Bjerge af en ganske anden Højde, men i Stejlhed kunde ingen maale sig med dette.

Om Aftenen naaede vi et lille fladt Sted paa Bredden af den samme Strøm, som jeg har sagt styrtede sig ned gennem en Række Vandfald. Her tog vi Ophold for

Ratten. Paa begge Sider af Kloften voxede der Masser af Bjergbananer, bedækkede med moden Frugt. Mange af disse Planter ere fra 20 til 22 Fod høje og fra 3 til 4 Fod i Omkreds. Ved at bruge Barkstrimler som Reb, Bambusstammer til Sparrer og Bananens store Blade til Tag byggede Tahitierne i nogle faa Minutter et fortræffeligt Hus og lavede af visent Løv et blødt Leje.

De gave sig derpaa til at antænde en Ild og lode vor Aftensmad. Ilden blev frembragt ved at gnide et stumpt Stykke Træ i en Fordybning i et andet, ligesom for at uddybe den, indtil Støvet ved Gnidningen kom ibrand. En Slags meget hvidt og let Træ (*Hibiscus tiliaceus*) brugtes til dette Djemed. Ilden tilvejebragtes i Løbet af nogle faa Sekunder, men den, som ikke har Grebet, koster det den største Anstrængelse, hvilket jeg fik at føle, førend det tilfaldt til min store Stolthed lykkedes mig at faa Ild i Støvet. Da Tahitierne havde faaet et lille Baal antændt, lagde de en Snes Sten omtrent faa store som Cricketboldte deri. I Løbet af en ti Minutter var Brændet fortæret og Stenene hede. Forvejen havde de indrullet Kjødstykker, Fisk, modne og umodne Bananer og Toppe af den vilde Taro i Blade. Disse grønne Pakker bleve lagte imellem to Lag hede Stene, og det Hele tildækket med Jord, saa at ingen Røg eller Damp kunde undslippe. Paa omtrent et Kvarters Tid var det Hele udmærket tillavet; de kostelige grønne Pakker bleve nu lagte paa en Dug af Bananblade, og af en Kokosstak drak vi den rindende Flods kjølige Vand og nød saaledes vort landlige Maaltid.

Jeg kunde ikke uden Beundring betragte de omkringvoxende Planter. Til alle Sider var der Skove af Bananer, af hvis Frugter der laa Dyrger og raadnede paa Jorden, skjønt de paa forskellige Maader anvendes

til Føde. Figesfor os var der et stort Krat af vilde Sukkerrør, og Floden overstyggedes af Avaens mørkegrønne, slingede Stengel, der i gamle Dage var saa bekendt for sin stærkt berusende Virkning. Jeg tyggede et Stykke og fandt, at det havde en bitter og ubehagelig Smag, som øjeblikkelig vilde bringe Enhver til at erklære den for giftig. Takket være Missionærerne trives denne Plante nu kun i disse dybe Kloster, ufladelig for Alle. Tæt ved saae jeg den vilde Taro, hvis Rødder ere gode at spise, naar de blive godt stegte, og hvis unge Blade smage bedre end Spinat. Der var den vilde Jams og en Lilieplante ved Navn Ti, som vozer der i stor Mængde og har en blod, brun Rod, der i Form og Størrelse ligner en stor Traklods. Den tjente os til Efterret, thi den er sød som Sirup og har en behagelig Smag. Der var desuden adskillige andre vilde Frugter og nyttige Planter. Den lille Flod ydede foruden sit kjølige Vand Kal og Krebs. Jeg beundrede i Sandhed dette Landskab, idet jeg i Tanken sammenlignede det med det Skue, en udyrket Egn i de middelvarme Jordbakter frembyder. Jeg følte stærkt Nødvigheden af den Bemærkning, at Mennesket, idetmindste det vilde, med hans kun lidet udviklede Landsevner, er de varme Landes Søn.

Da Aftenen led imod Enden, vandrede jeg under Bananernes dunkle Skygger op langs med Floden. Min Vandring fik snart Ende, da jeg kom til et Vandfald paa to til tre Hundrede Fods Højde, og ovenover dette var der atter et andet. Jeg omtaler alle disse Vandfald i dette ene Vandløb for at give en almindelig Forestilling om Landets Stejlsked. I den lille Jordhøning, i hvilken Vandet faldt ned, syntes det, at et Bindpust aldrig var trængt ind. Bananbladene, der vare vaade af Stærk, havde hele Rande, istedetfor, som det i Almindelighed er Tilfældet, at vare revne i en Mængde Pjalter. Fra det

Sted, hvor vi sad eller næsten hang paa Bjergets Side, kunde vi hist og her skimte ned i Dybet af de omliggende Dale, medens de midterste Bjerges høje Toppe skjulte halvt Aftenhimlen. Som vi sad der, var det et storartet Skuespil at se Nattens Skygger efterhaanden fordunkle de sidste og højeste Bjergtinder.

Før vi lagde os til at sove, faldt den ældste af Tahitierne paa Knæ og fremsagde med lukkede Øjne en lang Bøn i sit Modersmaal. Han bad, som en Kristen skal gjøre det, med sammelig Urefrygt, uden Frygt for at blive latterlig og uden at bære sin Fromhed tilskue. Ved vore Maaltider vilde ingen af Mændene smage noget, før de havde sagt en kort Bøn. De Rejsende, som tro, at Tahitiere blot beder, naar Missionærens Øjne hvile paa ham, skulde have sovet sammen med os den Nat paa Fjeldskrånten. Før Daggry regnede det meget stærkt, men det gode Tag af Bananblade holdt os tørre.

19. November. Om Morgenen tillavede mine Venner efter at have bedet deres Morgenbøn en fortrinlig Frokost paa samme Maade som om Aftenen. De tog selv rigelig Del i den; jeg har i Sandhed aldrig set Folk spise nær saa meget. Jeg skulde tro, at deres Mavers store Kummelighed maa være en Følge af, at en stor Del af deres Føde bestaar af Frugt og andre Plantedele, som indeholde forholdsvis lidt Næringsstof. Mod mit Vidende var jeg Skyld i, at mine Ledsagere, som jeg siden fik at vide, brød en af deres egne Love og Beslutninger. Jeg havde en Flaske Brændevin med mig, som de ikke kunde beslutte sig til at lade være at drikke af, men hvergang de gjorde det, lagde de Fingeren paa Munden og sagde „Missionær“. Omtrent for to Aar siden blev Drukkenstab, skjønt Brugten af Awa var bleven hæmmet, meget almindelig paa Grund af Indførsel af

Brændevin. Missionærerne fik nogle faa gode Mænd, som saae, at deres Land var i Begreb med hurtig at gaa tilgrunde, til at forene sig med dem i et Waadeholdenhedselskab. Af Fornuftighed eller for Skams Skyld lod tilsidst alle Hovdingerne og Dronningen sig overtale til at gaa ind i det. Der blev strax udstedt en Lov, at intet Brændevin maatte indføres paa Den, og at baade de, som solgte, og de, som kjøbte den forbudne Vare, skulde betale Bøder. Med mærkelig Retfærdighed indrømmedes der en vis Tid, før at det forhaandenværende Forraad kunde blive solgt, før Loven traadte i Kraft. Men efter at dette var sket, blev der anstillet en almindelig Undersøgelse, fra hvilken ikke engang Missionærernes Huse undtoges, og alt, hvad der fandtes af Aa, saaledes kaldte de Indfødte alle stærke Drikke, blev hældt bort. Naar man betænker den Indflydelse, som Umaadeligheden har havt paa de Indfødte i Amerika, tror jeg, at man vil indrømme, at Enhver, som mener Tahiti det godt, maa være Missionærerne Tak skyldig.

Efter Frokost fortsatte vi vor Vandring. Jeg kan aldrig blive træt af at udtrykke min Forbauselse over disse Kloster og Afgrunde. Bjergene kunne næsten beskrives som sønderrevne af ligesaa mange Kloster. Da jeg betragtede det omliggende Land oppe fra de skarptantede Bjergrynge, var Støttestedet saa lille, at Virkningen næsten var den samme, skulde jeg tro, som fra en Ballon.

Før jeg selv i Virkeligheden saae dette Land, havde jeg svært ved at forstaa to Ting, Missionæren Ellis fortæller, nemlig, at efter de morderiske Kampe, der holdtes i fordums Dage, trak de af de Overvundne, der havde beholdt Livet, sig tilbage til Bjergene, hvor en Haandsfuld Mænd kunde modstaa en Mængde, og for det Andet, at der efter Kristendommens Indførelse var vilde Mennesker, som

levede mellem Bjergene, og hvis Tilflugtssteder vare ukjendte for de mere civiliserede Indbyggere.

20. November. Tidlig om Morgenen brød vi op og naaede Matavai om Middagen. Skibet var styret til Papawa paa Grund af Vanskeligheder ved at tage Vand ombord. Jeg spadserede strax derhen. Det er et meget smukt Sted. Bugten er omgivet af Rev, og Vandet er saa smukt som i en Sø. Det dyrkede Land med alle dets skønne Frembringelser og med Hytterne gaar lige ned til Vandkanten.

Paa Grund af de afvigende Beretninger, jeg havde læst, før jeg kom til disse Der, var jeg meget begjærlig efter at danne mig en Mening om deres sædelige Tilstand, støttet paa min egen Jagttagelse, skjønt en saadan Mening nødvendigvis maatte blive meget ufuldkommen. Det første Indtryk bliver altid meget afhængigt af de forud fattede Forestillinger. Min Kundskab havde jeg hentet fra Missionsnæren Ellis' „Polynesiske Undersøgelser“, et beundringsværdigt og høist interessant Værk, men som naturligvis betragter Alting fra et gunstigt Synspunkt, fra Beechys Rejse, endelig fra Kokebues, som er stærkt imod hele Missionsystemet. Naar man sammenholder disse tre Beretninger, tror jeg, at man vil danne sig en nogenlunde nøjagtig Forestilling om den nuværende Tilstand paa Tahiti. Et af mine Indtryk, som jeg havde fra de to sidstnævnte Kilder, var afgjort falskt, nemlig at Tahitierne vare blevne et tungsindigt Folk og levede i Frygt for Missionærerne. Af den sidste Følelse saa jeg intet Spor, med mindre man sammenblander Frygt og Hrefrygt under eet Navn. Langt fra at Misfornøjelse er en almindelig Følelse, vilde det være vanskeligt i Europa iblandt en Flok Mennesker at finde halvt saa mange glade og lykkelige Ansigter. Forbudet imod Fløjtespil og Dands bliver dablet som ubilligt og taabeligt, den mere end

presbyteriansk strænge Maade at holde Hviledagen hellig paa, betragtes i et lignende Lys. I disse Henseender vil jeg ikke driste mig til at fremsætte nogen Mening imod Mænd, der have opholdt sig paa Den ligesaamange Aar, som jeg har været der Dage.

I det Hele taget forekommer det mig, at Indbyggernes Sædelighed og Religiositet i høj Grad maa roses. Der er Mange, som, endog saa stærkere end Kjøebue, angribe baade Missionærerne, deres System og de Virkninger, det har frembragt. De, der dømme saaledes sammenligne ikke Dens nuværende Tilstand med den, der herskede blot for tyve Aar siden, ja ikke engang med Europas i vore Dage; de maale den med den bibelske Fuldkommenheds store Maalestof. De vente, at Missionærerne skulde kunne udrette, hvad selv Apostlene ikke mægtede. De dadle Missionæren, fordi Folkets Tilstand ikke svarer til dette høje Maal, istedetfor at rose ham, for hvad han har naaet. De glemme eller ville ikke huske, at Menneskeofring og en afgudsdyrkende Præstestands Magt, et System af Udsvævelse, hvortil der ikke findes noget Tilsvarende i Verden og med Barnemord som Følge, blodige Krige, hvor Sejrherrerne hverken skaanede Kvinder eller Børn, at alt dette er der blevet gjort Ende paa, og at Uærlighed, Umaadelighed og Udsvævelse er blevet betydelig indskrænket ved Kristendommens Indførelse. Naar en Rejsende glemmer saadanne Ting, er det lav Utaalnemlighed; thi dersom han tilfældigvis skulde komme til at lide Skibbrud paa en ukjendt Kyst, vil han fromt bede til, at Missionærens Værdomme maa have strakt deres Virkning saa langt.

Med Hensyn til Sædeligheden har man ofte sagt, at Kvinderne skulde give mest Anledning til Dadel. Men førend man gaar altfor strengt irette med dem, vil det være godt tydelig at mindes de Scener, som

Kapitajn Cook og Banks have beskrevet, og i hvilke den nuværende Slægts Mødre og Bedstemødre spillede deres Roller. De, som fælde den strengeste Dom, skulde betænke, hvor meget af de europæiske Kvinders Sædelighed der maa tilskrives de Grundsætninger, der tidlig indprentes Døttrene af deres Mødre, og hvormeget der i hvert enkelt Tilfælde skyldes Religionen. Men det er til ingen Nytte at tvistes med saadanne Dommere. Jeg tror, at de, stufede ved ikke at finde Marken saa aaben for Udsvævelser som før, ikke ville rose en Sædelighed, som de ikke selv ønske at udøve, eller en Religiositet, som de undervurdere, om de ikke helt foragte den.

22. November. Omtrent for to Aar siden blev et lille Skib under engelsk Flag plyndret af Indbyggerne paa de lave Øer, som dengang stod under Dronningen af Tahitis Herredømme. Man troede, at Gjerningsmændene vare blevne tilskyndede dertil ved nogle ubetænksomme Love, som Hendes Majestæt havde givet. Den brittiske Regjering forlangte Erstatning. Dette gif man ind paa og samtykkede i at betale en Sum af næsten 3000 Dollars den første i afsigte September Maaned. Flaadefesen i Lima beordrede Kapitajn Fikroy til at gjøre Forespørgsel angaaende denne Gjæld og forlange Fyldestgjørelse, hvis den ikke var bleven betalt. Kapitajn Fikroy forlangte derfor en Sammenkomst med Dronningen, og der holdtes en Forsamling for at overveje Sagen, ved hvilken alle de fornemste Høvdinger paa Den tilligemed Dronningen vare tilstede. Jeg vil ikke forsøge at beskrive, hvad der gif for sig, efter den interessante Beretning, Kapitajn Fikroy har givet. Det viste sig, at Pengene ikke vare blevne betalte; maaste vare de Grunde, der anførtes for Udeblivelsen af Betalingen, temmelig tvivlsomme, men iøvrigt kan jeg ikke tilstrækkelig stærkt udtrykke vor Overraskelse over den udmærkede Forstand, Dømmekraft, Maadehold, Kr-

lighed og Hurtighed til at tage Beslutning, der lagdes for Dagen fra alle Sider. Jeg tror, at vi alle forlode Mødet med en Mening om Tahitierne, der var vidt forskjellig fra den, hvormed vi vare mødte. Hovdingerne og Folket besluttede at tegne sig for at fuldstændiggjøre den manglende Sum. Kapitajn Fikroy gjorde gjældende, at det var haardt, at de skulde ofre af deres private Ejendom for fjerne Oboeres Brodes Skyld. De svarede, at de vare ham taknemlige for hans Betragtningssmaade, men Pomare var deres Dronning, og de vare bestemte paa at hjælpe hende i denne vanskelige Sag. Denne Beslutning og dens hurtige Udførelse — thi en Liste blev sat igang tidlig den næste Morgen — endte paa en udmærket Maade dette Optrin af Trostid og Hengivenhed.

Efter at Hovedsamtalen var endt, benyttede flere af Hovdingerne Lejligheden til at gjøre Kapitajn Fikroy mange forstandige Spørgsmaal om de Skikke og Love, som gjælde i Samkvæmmet mellem Folkene. De angik Behandlingen af Skibe og Fremmede. Angaaende nogle Punkter blev en Lov, saasnart Afgjørelsen var truffen, affattet mundtlig paa Stedet. Denne tahitiste Rigsdag varede i flere Timer, og da den var forbi, indbød Kapitajn Fikroy Dronningen til at aflægge et Besøg ombord paa Beagle.

26. November. Om Aftenen gik vi for en jævn Landbrise under Sejl ad Ny-Seland til, og da Solen gik ned, sendte vi et Afskedsblik til Bjergene paa Tahiti, den D, som enhver Rejsende, der har besøgt den, har ydet sin Skat af Beundring.

Ny-Seland.

19. December. Om Aftenen saae vi Ny-Seland i det Fjerne. Vi havde nu næsten sejlet over hele det stille Hav. Det er nødvendigt at sejle over dette store Ocean

for rigtig at fatte dets Umaadelighed. Hele Uger igjennem bevæge vi os hurtig fremad uden at møde Andet end det samme blaa, dybe Hav. Selv indenfor Ørupperne ere Derne ikke andet end Pletter og ligge langt fra hverandre. Bante, som vi ere, til at se paa Kaart, der ere tegnede efter en lille Maalestok, hvor Briffer, Afstygninger og Ravne ere trængte tæt sammen, kunne vi ikke danne os noget rigtig Skjøn om, hvor uendelig forsvindende Landet er i Forhold til Vandet i dette store Hav.

21. December. Tidlig om Morgenen sejlede vi ind i Øbugten, men da vi i Nærheden af Indløbet blev overfaldne af Bindstille i nogle Timer, naaede vi ikke Ankerpladsen før midt paa Dagen. Landslabet er bjergigt, men med bløde Omrids, og det er dybt indskaaret af mange Arme, som strække sig ind fra Bugten. Overfladen ser paa Frastand ud, som om den var begroet med grovt Græs, men dette er i Virkeligheden ikke Andet end Bregner. Paa de fjernere Højder og pletvis i nogle af Dalene er der meget Skovland. Landslabets almindelige Farve er ikke klart grøn. Paa forskjellige Steder omkring Bugten laa der smaa Landsbyer af nette firkantede Huse spredte helt nede ved Vandet. Tre Hvalfangerflibe laa for Anker, men med Undtagelse af disse og nogle faa Kanoer, der nu og da satte over fra den ene Bred til den anden, herskede der en overordentlig Stilhed over hele Egnen. Kun en eneste Kano kom paa Siden af Skibet. Dette og Skuet af den hele Omgivelse frembød en paafaldende og ikke videre tiltalende Modsatning til den glade og støjende Modtagelse, vi fik ved Tahiti.

Om Eftermiddagen gik vi iland og hen til en af de største Grupper af Huse, som dog neppe fortjener at kaldes en Landsby. Den hedder Bahia; der bo Missionærerne, og med Undtagelse af deres Tjenestefolk og

Arbejdere har den ingen indfødte Beboere. Omkring Bugten beløber Antallet af Englænderne sig til imellem to og tre Hundrede, deres Familier iberegnet. Alle Husene, af hvilke mange ere hvidtede, og som jeg har sagt se nete ud, tilhøre Englænderne. De Indfødtes Konner ere saa smaa og usle, at man i nogen Afstand neppe lægger Mærke til dem. I Bahia var det meget morsomt at se de engelske Blomster i Smaahaverne foran Husene; der var Roser af forskjellige Slags, Gedeblad, Jasmin, Vinterlevkøjer og hele Hækker af Vinrosen.

22. December. Om Morgenen gik jeg ud at spadserere, men jeg mærkede snart, at Vandet var meget ufremkommeligt. Alle Bakkerne ere tæt bevogede med høje Bregner tilligemed en lav Buskvæxt, der voxer ligesom Cypressen. Meget lidt Land er ryddet eller opdyrket i dette Nabolag. Jeg prøvede da nede ved Stranden, men til begge Sider blev min Gang snart standset af Bække og dybe Strømme med fersk Vand. Forbindelsen mellem Indbyggerne paa de forskjellige Steder ved Bugten vedligeholdes næsten helt ved Baade. Det overraskede mig at se, at næsten enhver Højde, jeg besteg, engang i fordums Tid havde været mer eller mindre befestet. Toppene var udstaarne i Trin eller Terrasser ovenover hverandre, og hyppig havde de været beskyttede af dybe Grave. Siden lagde jeg Mærke til, at ogsaa de vigtigste Højder inde i Landet fremviste et kunstigt Ydre. Det er de saakaldte „Ba'er“, som saa hyppig omtales af Kapitajn Cook under Navn af „Hippah“. Navneforskjellen kommer af, at i den sidste Form er Kjendeordet sat foran.

At disse Ba'er fordum havde været anvendte, var klart af de Dyrger af Muslingeskaller, der fandtes der, og de Huller, i hvilke der, som man fortalte mig, havde været opbevaret Forraad af Batater. Da der intet

Band fandtes paa disse Valler, kunde Forsvarerne aldrig have tænkt sig at skulle udholde en lang Belejring, kun et hurtigt Angreb, der gik ud paa Plyndring; under saadanne Omstændigheder maa Terrasserne have ydet god Beskyttelse. Den almindelige Indførelse af Ildvaaben har forandret hele Krigssystemet, og en udsat Stilling paa Toppen af en Bakke vilde nu være mindre end unyttig. Paa en bygges derfor nutildags altid paa flad Mark. Den bestaar af en dobbelt Række høje og tykke Pæle, der staa i Zigzag, saa at hver Del kan dækkes fra Siderne. Indenfor Palisaderne er der opfaset en Jordvold, bag hvilken Forsvarerne kunne være i Sikkerhed og over hvilken de kunne bruge deres Skydevaaben. Paa det naturlige Jordmon strække undertiden smaa Longange sig igjennem dette Brystværn, hvorigjennem de Belejrede kunne krybe ud til Palisaderne for at tage deres Fjender i Djesyn. Præsten Hr. Williams, som fortalte mig dette, tilføjede, at i en Pa havde han bemærket Straastivere eller Støttepiller, der sprang frem fra den indre Side af Jordvolden. Da han spurgte Hovdingen, hvad Nytte de vare til, svarede denne, at ifald to eller tre af hans Mænd skulde blive sludte, vilde deres Sidemand ikke kunne se Eigene og derved tabe Modet.

Disse Pa'er betragtes af Ny-Selænderne som meget fuldkomne Forsvarsmidler; thi den angribende Styrke er aldrig saa veldisciplineret, at den i en samlet Mæsse bryder frem imod Palisaderne, hugger dem ned og saaledes tiltvinger sig Adgang. Naar en Stamme gaar i Krig, kan Hovdingen ikke befale en Del at gaa her, en anden der, men Enhver kæmper paa den Maade, han nu synes bedst om; og for enkelte Individider maa det synes at være den visse Død, at nærme sig en Palisaderække, der forsvares med Skydevaaben. Jeg skulde næsten tro, at et mere krigerisk Folkesæd end Ny-Selænderne vanstelig

kan findes nogetsteds i Verden. Deres Opførsel, da de første Gang saae et Skib, saaledes som Kapitajn Cook beskriver den, kaster et stærkt Lys over dette. At de turde kaste Masser af Sten imod Noget saa stort og nyt, og deres trodsige: „kom iland, og vi skal dræbe og spise jer alle“, viser en ualmindelig Driftighed. Denne krigerste Aand fremlyser af mange af deres Stikke og endog saa af deres mindste Handlinger. Faar en Ny-Selænder et Slag, selv om det kun er i Spøg, maa det strax gjengjældes; herpaa saae jeg et Exempel med en af vore Officerer.

I vore Dage er Krig paa Grund af den stigende Civilisation bleven langt sjeldnere. Da Europæerne begyndte at drive Handel her, overgik Bøsser og Ammunition alle andre Ting langt i Værdi; nu blive de kun lidet efterspurgte, og udbydes ofte tilsalg. Imellem nogle af de sydlige Stammer er der imidlertid endnu stort Fjendskab. Jeg horte en betegnende Fortælling om Noget, der var hædet for kort Tid siden. En Missionær traf en Høvding og hans Stamme ifærd med at forberede sig til Krig, deres Bøsser vare rene og blanke og deres Ammunition i Orden. Han talte længe om det Unyttige i at føre Krig og den ringe Anledning, de havde dertil. Høvdingen blev meget rokket i sin Beslutning, og syntes at være i Tvivl; tilsidst kom han imidlertid i Tanke om, at et Fad af hans Krudt var i en daarlig Tilstand og ikke vilde kunne holde sig meget længere. Dette anførte han som et uigjendriveligt Bevis for Nødvendigheden af øjeblikkelig at erklære Krig. At lade saa meget godt Krudt blive ødelagt kunde der slet ikke være Tale om, og dette afgjorde Sagen.

Om Aftenen gik jeg med Kapitajn Fitzroy og En af Missionærene, Hr. Baker, til Kororadika. Det er den største Landsby, og den vil uden Tvivl voxe, til den

engang bliver Hovedstaden. Foruden en talrig Befolkning af Indfødte er der ogsaa bosat en Mængde Engländerne. Disse ere Folk af værste Slags, og mange af dem ere bortkomne Forbrydere fra Ny-Sydwaales. Der er mange Brændevinsboder, og hele Befolkningen er hengiven til Drukkenskab og alstens Laster. Da dette er Hovedstaden, kunde man være tilbøjelig til at danne sin Mening om Ny-Seländerne, efter hvad man faar at se her; men i saa Fald vilde man sætte deres Karakter for lavt. Denne lille Landsby er selve Lastens Tilholdssted. Skjønt mange Stammer andetsteds have antaget Kristendommen, har dog her største Delen af Befolkningen holdt fast ved Hedenstabet. Paa saadanne Steder agtes Missionærene kun ringe, men de klage langt mere over deres Landsmands Opførelse end over de Indfødtes. Det lyder underligt, men jeg har hørt disse værdige Mænd sige, at den eneste Bessyttelse, de behøve, og som de kunne stole paa, er de indfødte Hovdingers imod Engländerne.

Vi gik omkring i Landsbyen og saae og talte med mange Folk, baade Mænd, Kvinder og Børn. Naar man betragter Ny-Seländeren, kommer man naturlig til at sammenligne ham med Tahitieren, da begge tilhøre den samme Familie af Menneskeslægten. Sammenligningen falder imidlertid uheldig ud for Ny-Seländeren. Han kan maaske staa højere med Hensyn til Energi, men i enhver anden Henseende er hans aandelige Natur af en meget lavere Rang. Et Blik paa Udtrykket i deres Ansigter fører til den Overbevisning, at den ene er et vildt, den anden et civiliseret Menneske. Det vilde være forgjæves paa hele Ny-Seland at søge efter et Menneske med et Ansigt og Bæsen som den gamle Tahitihovding Utammi. Uden Tvivl giver den usædvanlige Maade, hvorpaa Tattoveringen drives her, deres Ansigter et ubehageligt Udtryk. De indviklede, om end symmetriske Figurer, der bedække

hele Ansigtet, forvirre og vildlede det uvante Øje; det er desuden sandsynligt, at de dybe Indsnit frembringe en stiv Ubevægelighed, idet de tilintetgjøre Spillet i Overflademusklerne. Men hertil kommer en Funken i Øjet, som ikke kan betyde Andet end Lumskhed og Grumhed. Deres Skikkelser ere høje og føre, men i Elegance kunne de ikke sammenlignes med de arbejdende Klassers paa Tahiti.

23. December. Paa et Sted, kaldet Waimati, c. 3 (danske) Mil fra Øbugten og midt imellem Øst- og Vestkysten, have Missionærerne kjøbt noget Land til Agerbrug. Jeg var bleven forestillet for Præsten W. Williams, som, da jeg udtalte Ønsket derom, indbød mig til at besøge sig der. Hr. Bushby, den britiske Konsul, tilbød at tage mig med i sin Baad opad en Flod, hvor jeg vilde faa et smukt Vandfald at se, og hvorved min Vej vilde blive forkortet. Han skaffede mig ligeledes en Fører. Da han bad en nærboende Høvding om at anbefale en Mand, tilbød denne selv at gaa med; men hans Uekjendtskab med Penges Værdi var saa fuldstændigt, at han begyndte med at spørge, hvormange Pund Sterling, jeg vilde give ham. Siden var han meget veltilfreds ved at faa to Specier. Da jeg viste ham en meget lille Bylt, som jeg vilde han skulde bære for mig, blev det aldeles nødvendigt, at vi maatte tage en Slave dertil. Denne hovmodige Følelse begynder nu at tabe sig, men fordem vilde en Høvding hellere dø end undergaa den Skam at bære den allermindste Byrde. Min Ledfager var en let, rasl Mand, indhyllet i et skiddent Tæppe og med Ansigtet helt tattoveret. Han havde fordem været en stor Kriger. Han syntes at staa paa en meget venstabelig Fod med Bushby, men til forskjellige Tider havde der været stor Uenighed imellem dem. Bushby sagde, at en Smule rolig Ironi ofte vilde bringe disse Indfødte

til Tavshed, selv naar de raste allermest. Denne Hovding var engang kommet til Bushby og havde tiltalt ham paa en meget stortalende Maade: „En stor Hovding, en stor Mand, en Ven af mig er kommen for at aflægge mig et Besøg; du maa give ham noget godt at spise, nogle smukke Foræringer o. s. v.“ Bushby lod ham tale færdig og svarede saa rolig: „Er der ellers ikke mere, din Slave skal gjøre for dig?“ Manden hørte da øjeblikkelig med et meget komisk Udtryk op med sit Stryderi.

Da Baaden var ved at støde fra Land, traadte en anden Hovding ud i den; han vilde blot have den Fornøjelse at sejle op og ned ad Floden. Aldrig har jeg set et afstueligere og grummere Udtryk end det, der var i denne Mandes Ansigt. Her talte det sandt: denne Mand var en berngtet Morder og ovenikjøbet en Erkryster. Da Baaden landede, fulgte Bushby mig nogle Hundrede Alen paa Vej; jeg kunde ikke andet end beundre den koldblodige Uforskammethed, hvormed denne graahærdede gamle Skurk, som vi lod blive liggende i Baaden, raabte efter Bushby: „Bliv ikke for længe borte, jeg bliver kjed af at ligge her og vente“.

Vi begyndte nu vor Vandring. Vor Vej gik frem ad en vel banet Sti, der paa begge Sider begrænsedes af de høje Bregner, som bedækkede hele Landet. Efter at have gaaet nogle Mile kom vi til en lille Landsby, hvor nogle faa Konner laa samlede, og hvor der paa nogle Stykker Jord dyrkedes Kartofler. Indførelsen af Kartoflen har været den vigtigste Belgjerning for Den; den bruges nu mere end nogen oprindelig indenlandsk Plante. Ny-Seland er begunstiget med en stor naturlig Fordel, nemlig at Indbyggerne aldrig kunne dø af Hungerknød, thi hele Landet er begroet med Bregner, og Rodderne af denne Plante indeholde meget Næringsstof, om de end ikke ere synderlig velsmagende. Den Indfødte kan altid

leve af dem og af Muslinger, som findes i Overflod overalt paa Kysten. Det mest Jojnefaldende ved Landshyerne er Stilladser, som hvile paa Bæle ti til tolv Fod over Jorden, og paa hvilke Markens Frembringelser opbevares i Sikkerhed for alle Tilfældigheder.

Da vi kom tæt hen til en af Hytterne, havde jeg megen Morstak af at se Næsegnidnings- eller, som den rettere kunde kaldes, Næsetrykningsceremonien. Kvinderne begyndte, saasnart vi nærmede os, at ytre noget med en meget uheldig Stemme; derpaa satte de sig paahug og vendte Ansigterne opad. Mine ledsagere stod over dem og anbragte Ryggene af deres Næser i rette Vinkler med hines og begyndte at trykke. Dette varede noget længere end et venstabeligt Haandtryk hos os, og ligesom vi gjøre Forskjel paa den Kraft, hvormed vi trykke hinanden i Hænderne, saaledes gjøre ogsaa de ved Næsetrykningen. Medens det stod paa, udstodte de en velbehagelig Smaagrønt, omtrent paa samme Maade som to Svin, der guide sig op ad hinanden. Jeg mærkede, at Slaven vilde trykke Næse med hvemsomhelst han mødte, ligegyldig om det blev før eller efter hans Herre, Hovdingen. Skjønt Hovdingen hos Bilde har vindstrænket Hals- og Haands-Net over sin Slave, er der dog en fuldstændig Mangel paa Ceremoniel imellem dem. Hvor Civilisationen har naaet et vist Punkt, som hos Tahitierne, opstaar der snart udviklede Formaliteter imellem de forskellige Samsfundsgrader. Paa Tahiti for Exempel maatte fordum Alle blotte sig ned til Beltestedet i Kongens Nærværelse.

Stien gik stadig frem gjennem det samme bølgeformige Land, der overalt ligesom før var ensformig begroet med Bregner. Paa vor højre Haand havde vi en bugtet Flod, hvis Bredder vare indfattede med Træer, og pletvis hist og her paa Skranterne var der Skov. Den hele Egn frembød, tiltrods for den grønne Farve, et

temmelig trist Skue. Synet af saa mange Bregner fremkalder en Forestilling om Goldhed; denne er imidlertid ikke rigtig, thi hvor Bregnerne voxe tæt og saa høje, at de naa en Mand til Brystet, bliver Jorden frugtbar, naar den dyrkes. Nogle af Beboerne antage med stor Sandsynlighed, at hele dette vidt udstrakte aabne Land oprindeligt har været bedækket af Skove, og at det er blevet ryddet ved Ild. Der fortælles, at naar man graver paa de nøgneste Steder, finder man ofte Klumper af den Art Harpir, som flyder fra Kaurisyrren. De Indfødte havde en letfattelig Grund til saaledes at rydde Landet; thi paa saadanne Steder trives Bregnen, der tidligere var et saa vigtigt Næringsmiddel, bedst. Den næsten fuldstændige Mangel paa selvstændige Græsarter, der danner et saa mærkeligt Træk i denne Os Plantevæxt, kan maaſte forklares ved, at de aabne Steder ere Menneskets Bærk, medens Naturen havde bestemt Landet til Skovland. — Jordbunden er iøvrigt vulkansk; paa flere af de omgivende Bjerger kunde Kraterformen tydelig kjendes.

Endelig naaede vi Waimati. Efter at vi havde vandret flere Mile gjennem ubeboet og unyttigt Land, var det pludselige Syn af en engelsk Avlsgaard og dens velrogtede Marker, der laa der som fremtrullet ved en Troldmands Stav, overordentlig behageligt. Da Hr. Williams ikke var hjemme, blev jeg budt hjertelig velkommen i Hr. Davies's Hus. Efter at vi havde drukket The, spadserede vi omkring paa Ejendommen. I Waimati er der tre store Huse, hvor Missionærerne Williams, Davies og Clarke bo, og tæt ved ligge de indfødte Arbejderses Hytter. Paa en tilstødende Straaning stod der Byg og Hvede med fulde Ager, og paa et andet Sted var der Marker med Kartofler og Klover. Men jeg vil ikke forsøge at beskrive alt, hvad jeg saa; der var store Haver

med Frugter og Planter af enhver Art, som England frembringer, og mange, som høre et varmere Klima til; exempelvis vil jeg nævne: Aspargis, tyrkiske Bønner, Agurker, Khabarber, Æbler, Pærer, Figen, Ferskener, Apriskoser, Druer, Oliven, Stikkelsbær, Ribs, Humle, Gypel til Gjerder, og engelske Ege; der var ogsaa mange Slags Blomster. Omkring Gaarden laa der Stalde, en Tærskelo med Kensemaskine, en Smedie, og paa Jorden Plovjern og andre Redskaber. I Midten var der den lykkelige Blanding af Svin og Fjerkræ, som man kan se ligge saa velbehagelig sammen i enhver engelsk Avlsgaard. I en Afstand af nogle faa Hundrede Alen, hvor Vandet fra en lille Bæk var dæmmet op i en Dam, var der opført en stor og stærk Vandmølle.

Alt dette er meget overraskende, naar man husker paa, at for fem Aar siden trivedes her ikke andet end Bregner. Fremdeles er det Indfødtte, der ere oplærte af Missionarerne, hvis Arbejde har bevirket denne Forandring: Missionærens Lærdom er Tryllestav. Huset er blevet bygget, Binduerne dannede, Markerne pløjede, og selv Træerne podede af Nysejændere. Ved Møllen kan man se en Nysejænder hvid af Mel ligesom hans Broder Mølleren i England. Da jeg betragtede hele denne Scene, fandt jeg den vel værd at beundre. Det var ikke blot, fordi England levende blev ført frem for min Tanke, skjønt, da Aftenen led imod Enden, kunde de hjemlige Toner, Kornmarkerne, det fjerne Landstøb med dets Træer, der nu saae ud som Græssange, Alt kunde nok blive forvejlet med et Stykke af England; heller ikke var det den stolte Følelse af, hvad Englænderne havde kunnet udrette, nej det var noget langt betydningsfuldere, Maalet, for hvis Skyld dette Arbejde var blevet gjort: den moralske Virkning paa de Indfødtte i dette skjønne Land.

Missionærernes Fremgangsmaade synes mig her at være forskjellig fra den, der følges paa Tahiti. Der lægges hist langt mere Vægt paa religiøs Undervisning og Sjælens ligefremme Forbedring, her mere paa Civilisationens Kunster. Jeg tvivler ikke paa, at det i begge Tilfælde er det samme Maal, man sigter efter. At domme efter Udfaldet alene, vilde jeg snarest erklære mig for den Fremgangsmaade, der bruges paa Tahiti, men sandsynligvis passer hver Maade bedst til det Land, hvor den anvendes. Tahitieren staar vistnok paa et højere aandeligt Standpunkt, og paa den anden Side maatte Nyselanderene, som ikke kan plukke Brødfrugter og Bananer af det Træ, som stikker over hans Hus, ganske naturlig med større Beredvillighed vende sin Opmærksomhed imod Kunsterne. Naar man sammenligner Ny-Selands Tilstand med Tahitis, skulde man altid huske, at paa Grund af de to Landes forskjellige Regjeringsform have Missionærerne her havt et Arbejde at gjøre, der var mange Gange sværere end der.

Adskillige unge Mænd, som vare opdragne af Missionærerne og af dem løskjøbte fra Slaveriet, vare beskæftigede rundt om paa Ejendommen. De vare klædte i Skjorte, Trøje og Benklæder og saae ordentlige ud. At domme efter et ubetydeligt Træk skulde jeg tro, at de maa være ærlige Folk. Da vi spadserede paa Markerne, kom en ung Arbejder hen til Hr. Davies og gav ham en Kniv og et Bredbor; han havde fundet dem paa Bejen, sagde han, og vidste ikke, hvem de tilhørte. Disse unge Mænd og Drengene saae meget glade og fornøjede ud. Om Aftenen saae jeg en Flok af dem isærd med at spille Cricket; da jeg mindedes den Strængbed, som Missionærerne ere blevne dablede for, morede det mig at bemærke, at en Søn af en af dem tog ivrig Del i Spillet. En endnu mere afgjort og fornøjelig Forandring viste

sig hos de unge Kvinder, der tjente i Husene. Deres renlige, nette og sunde Udseende, der mindede om de engelske Mejersters, dannede en mærkværdig Modsatning til Kvindernes i de snavsede Konner i Kororadika. Missionærernes Koner søgte at overtale dem til at lade være at lade sig tattovere, men da en berømt Tattoverkunstner var ankommen fra Syden, sagde de: „Vi maa virkelig have blot nogle faa Streger paa vore Læber, ellers blive de runfne, naar vi blive gamle, og saa blive vi saa strækkelig grimme“. Tattoveringen er nu ikke nær saa meget i Brug som før, men da den er et Skjelnemærke imellem Høvdingen og Slaven, vil den sandsynligvis ikke saa meget snart blive helt afføstet. Saa hurtigt bliver man fortrolig med enhver Tankegang, at Missionærerne fortalte mig, at selv i deres Dje tog et glat Ansigt sig simpelt ud, og ikke som en nyselandst Herres.

Sent om Aftenen gik jeg til Hr. Williams's Hus, hvor jeg tilbragte Natten. Jeg saae der en meget stor Børneflokk, der var samlet af Hensyn til Aulefesten, og som sad omkring et Thebord. Aldrig saae jeg en nydeligere og munterere Gruppe. Og saa at tænke sig, at dette var midt i Menneskeæderiets, Mordets og alle gruelige Forbrydelsers Land! Den Hjertelighed og Lykke, der saa tydelig stod malet i den lille Flokks Ansigter, syntes ogsaa de Ældre i Missionens Tjeneste at føle.

24. December. Om Morgenen læstes der Bønner for hele Familien i Landets Sprog. Efter Frokost gik jeg omkring i Haven og paa Markerne. Det var en Torvedag, da de Indfødte fra de omliggende Landsbyer bringe deres Kartofler, Majs eller Svin, som de give i Bytte for Tapper og Tobak og undertiden — overtalte af Missionærerne — for Sæbe. Hr. Davies's ældste Son, som selv driver en Ejendom, er Forretningsmanden paa Torvet. Missionærernes Børn, der kom til Den, medens de vare smaa,

forstaa Sproget bedre end deres Forældre og kan faa de Indfødte beredvilligere til at gjøre, hvad det skal være.

Lidt før Middag gif D'Hrr Williams og Davies med mig til en Del af en nærliggende Skov for at vise mig de navnkundige Kaurifyrretræer. Jeg maalte et af disse ædle Træer paa et Sted tæt ved Roden, som ikke var det tykkeste, og fandt, at det var 31 Fod i Omkreds. Et andet tætved, som jeg ikke saae, maalte 33 Fod, og jeg hørte tale om et paa ikke mindre end 40 Fod. Stammerne ere ogsaa meget mærkelige paa Grund af deres Blathed, Søjlestikkelse, Mangel paa Grenene og derved, at de have næsten samme Omfang i en Højde af 60, ja 90 Fod. Kronen er regelmæssig grenet og lille i Forhold til Stammen, Lovet er ogsaa meget smaat i Sammenligning med Grenene. Skoven i denne Egn bestod næsten udelukkende af Kaurier, og de største stode med deres ligeløbende Sider som kjæmpemæssige Søjler. Tommeret i dette Træ er Dens værdifuldste Frembringelse. Desuden siver en Mængde Harpix frem igjennem Barken; den samles og sælges af Amerikanerne for en Penny (4/3) Pundet, men dens Anvendelse holdes hemmelig.

I Udkanten af Skoven saae jeg den nyse-landste Hør voxe paa Moserne; det er den næst-vigtigste Udforselsgjenstand. Denne Plante ligner noget den almindelige Iris. Bladenes Underflade er beklædt med et Lag stærke, silkeagtige Trevler; Overfladen bestaar af grønt Plantestof, som stræbes af med et Stykke Muslingskal, og Hørren bliver saa tilbage i den arbejdende Kvindes Haand. I Skoven er der foruden Kaurien nogle andre smukke Tommertræer; jeg saae mange smukke Bregnetræer og hørte tale om Palmer. Nogle af Ny-Selands Skove maa være uigjennemtrængelige i en ualmindelig Grad. Hr. Matthews fortalte mig om en, som, sjønt den kun var 7 Mil bred og ad-

skilte to beboede Distrikter, aldrig var bleven passeret før for nylig. Han og en anden Missionær, hver med et Følge af 50 Mænd, paatog sig at bane sig Vej igjennem den, men det kostede dem mere end fjorten Dages Arbejde. I Skovene saae jeg meget faa Fugle. Med Hensyn til Pattedyrene er det høist mærkværdigt, at saa stor en Ø, der strækker sig en 150 Mil i Længde og paa mange Steder er 18 Mile bred, med saa forskjelligartede Egne, et smukt Klima og Land i alle Højder fra 14000 Fod og nedad ikke skulde besidde andre Pattedyr, som oprindeligt høre hjemme der, end en lille Rotte. Det fortællses desuden, at Indførelsen af den almindelige Vandrerotte har udruddet den nysejlandske Art fra den nordlige Del af Øen i det korte Tidsrum af to Aar. Paa mange Steder saae jeg forskjellige Slags Ukrudt, som jeg ligesom Rottterne maatte kjende for Landsmænd. En Logart, som har udbredt sig over hele Distrikter, og som vil blive meget besværlig, har imidlertid et fransk Skib fornylig bevist Landet den Gunst at indføre. Den almindelige Stræppe har forplantet sig vidt omkring og vil, er jeg bange for, bestandig staa som et Minde om en Englandsers Slyngeagtighed, der folgte Frøene af denne Plante for Tobaksfrø.

Da vi vendte tilbage til Husene fra vor behagelige Vandring, spiste jeg til Middag med Hr. Williams, og derpaa vendte jeg paa en Hest, jeg laante, tilbage til Øbugten. Jeg tog Afsted fra Missionærerne, taknemlig for deres venlige Modtagelse og med en dyb Højjagtelse for deres dannede, virksomme og ærlige Aandspræg. Jeg tror, at det vilde falde svært at finde en Kreds af Mænd, der ere mere stilkede til det høje Kald, de have at røgte.

30. December. Om Eftermiddagen stod vi ud af Øbugten paa vor Kurs til Sidney. Jeg tror, vi vare alle glade ved at forlade Ny-Seland. Det er ikke noget

behageligt Sted. De Indfødte mangle denne henrivende Naturlighed, som findes paa Tahiti; og den største Del af Engellænderne er det rene Ustud af Samfundet. Heller ikke er Landet selv tiltrækkende. Jeg ser kun tilbage til eet Uspunkt, og det er Waimati med dets fristelige Indbyggere.

Ny-Holland *).

12. Januar 1836. Tidlig om Morgenen førte en svag Vind os henimod Indløbet til Port Jackson. Istedetfor et grønt Land med smukke Huse viste der sig en lige Linie, der dannedes af en gullig Klippe, og som mindede os om Patagoniens Kyst. Et enligt Fyrtaarn, opført af hvide Sten, var det eneste, som fortalte os, at vi vare i Nærheden af en stor og folkerig By. Da vi vare komne ind i Havnen, viste det sig, at den var smuk og rummelig, men det jevne Jordsmon, der i Kystens Klint fremviste nøgne og vandrette Aflejringer af Sandsten, var bedækket med Skove af tynde, forkroblede Træer, som vidnede om gold Ufrugtbarhed. Længere inde i Landet blev det bedre. Smukke Landsteder og nette Huse laa spredte hist og her langs Strandbredden. I det Fjerne viste Stenhuse paa to og tre Etager og Vindmøller, som stod paa Kanden af en Banke, os, at Ny-Hollands Hovedstad var nær.

Endelig ankrede vi i Sidneybugten. Vi fandt den lille Havn opfyldt af mange store Skibe og omgivet af Pakhuse. Om Aftenen spadserede jeg igjennem Byen og vendte tilbage fuld af Beundring over Alt, hvad jeg havde set. Det er et særdeles glimrende Vidnesbyrd, for hvad den engelske Nation formaar. Her, i et Land,

*) Læseren bedes erindre, at Darwins Besøg falder adskillige Aar, før Sidney ophørte at være Straffesied for „Transporterede“, det er fra England bortsendte Forbrydere, og før Hundet af Guldminerne i det Indre havde givet Koloniseringen et stærkt Opving.

der ikke lover nær saa meget, har Sneje af Aar udvirket mange Gange mere end ligesaa mange Aarhundreder i Sydamerika. Min første Følelse var, at jeg priste mig lykkelig ved at være Engländer. Ved siden at se mere af Byen, sank min Beundring maaste lidt, men det er alligevel en smuk By. Gaderne ere regelmæssige, brede, rene og holdt i en udmærket Orden; Husene ere af passende Størrelse og Butikerne vel forsynede. Den kan ganske sikkert sammenlignes med de store Forstæder, der ligge udenfor London og nogle andre store Byer i England; men ikke engang ved London eller Birmingham viser der sig en saa hurtig Væxt. Den Mængde store Huse, der lige vare færdige eller endnu under Opførelse, var i Sandhed overraskende, og alligevel klagede Alle over den høje Leje og Banstuelighederne ved at skaffe sig Husly. Omkring i Gaderne kjørte Viger, Faetoner og andre Bogne med livreeklædte Tjenere, af hvilke mange vare overordentlig vel udstyrede. Mig, som kom fra Sydamerika, hvor i Byerne Enhver, der ejer noget, er kjendt, overraskede Intet mere, end at jeg ikke med Lethed kunde faa paa det Reue, hvem dette eller hint Kjøretøj tilhørte.

Mange af de ældre Beboere sige, at fordem kjendte de hvert Ansigt i Kolonien, men nu er det et rent Træf, isald de under et Morgenridt møder et, som de kjender. Sidney har en Befolkning af 23000 Mennesker og vøxer hurtig*). Den maa indeslutte megen Velstand, og det ser ud, som en Forretningsmand neppe kan undgaa at tjene sig en stor Formue her. Til alle Sider saae jeg smukke Huse — et bygget, for hvad der var fortjent ved Dampskibe, et andet ved Byggeforetagender, og saa fremdeles. En Auktionsholder, som var en af de bortsendte Forbrudere, siges der, agter at vende hjem og tage 100,000 Pund Sterling

*) Den har nu over 100,000 Indb.

med sig. En Anden har en Indtægt, der er saa stor, at neppe Noget vover at gætte paa den — den mindste Sum, der nævnes, er 15000 Pund om Aaret. Men de to Kjendsgjerninger, der sætte Kronen paa Barket, er, for det Første, at de offentlige Indtægter i Løbet af det sidste Aar ere voxede med 60,000 Pund, og for det Andet, at en halv Tonde Land (dansk) paa Byens Grund kostede 8000 Pund.

Jeg lejede en Mand og to Heste, der skulde føre mig til Bathurst, en Landsby omtrent 26 Mile inde i Landet, Midtpunktet i et stort Kvægavlsdistrikt. Paa denne Maade haabede jeg at faa en almindelig Forestilling om Landets Udseende. Om Morgenen den 16. Januar begav jeg mig paa min Udflugt. Den første Station var Paramatta, en lille By, næst efter Sidney den, som har størst Betydning. Bejene vare udmærkede og byggede efter Mac Adams Princip; Basaltstene vare til det Brug hentede i flere Miles Afstand. De syntes at befærdes meget af alle slags Bogne, og jeg mødte to Postkareter. I alle disse Henseender var der stor Lighed med England, maaste vare dog Ulhusene talrigere her. Lænkebanderne eller Troppe af Forbrændere, som her havde begaaet en mindre Forbrændelse, var det, som mindst mindede om England. De arbejdede i Lænker under Bevogtning af Skildvagter med ladte Baaben. Den Magt, som Regjeringen besidder til ved tvungent Arbejde paa een Gang at aabne gode Beje igjennem Landet, har, antager jeg, været en Hovedgrund til denne Kolonis tidlige Velstand.

Jeg sov om Natten i et meget bekvemt indrettet Bærtshus ved Emu-Færge, 8 Mil fra Sidney og tæt ved de blaa Bjerges Fod. Denne Vej er den mest befærdede og har været længst bebygget i Kolonien. Hele Landet er indhegnet med højt Lægteværk, thi levende Hegn har ikke

villet lykkes for Jordbrugerne. Der ligger mange stærke Huse og gode Hytter spredt rundt omkring; men sjønt betydelige Stykker Land ere under Opdyrkning, ligger dog Størstedelen hen endnu, som da det blev opdaget. Med Undtagelse af de ryddede Steder lignede Landet her alt det, jeg saa de følgende ti Dage.

Plantevæxtens overordentlige Ensformighed er det mærkeligste Træk, Landskabet fremviser i Størstedelen af Ny-Sydwaales. Overalt have vi aabent Skovland, Bunden er delvis bedækket med meget tyndt Græs. Træerne høre næsten alle til een Familie, og have for det meste Overfladen af deres Blade stillede lodret istedetfor, som i Europa, vandret. Løvet er tyndt og af en ejendommelig bleggryn Farve uden Glans. Derfor ere Skovene lyse og uden Skygge. Sjønt dette er et Tab for den, som vandrer under Sommersolens brændende Straaler, er det en Fordel for Landmanden, da det gjør det muligt for Græsset at gro, hvor det ellers ikke vilde kunne trives. Løvet falder ikke til bestemte Tider, og denne Ejendommelighed synes at være fælles for hele den sydlige Halvkugle, nemlig Sydamerika, Australien og det gode Haabs Fjorberg. Denne Halvkugles og det tropiske Væltens Beboere gaa saaledes glip af Jordens prægtigste, sjønt for vore Djne almindeligste Syn, det bladløse Træ i Løvspring. De kunne imidlertid sige, at vi betale dette Syn dyrt ved i saa mange Maanedes at have Landet bedækket med nøgne Skeletter. Det er sandt, men vore Sandses faa en saa stærk Smag for Foraarets dejlige Gronne, som deres Djne, der leve imellem Bendekredsene, aldrig prøve, mættede som de blive hele Aaret igjennem med Synet af det glødende Klimas pragtfulde Frembringelser. De fleste af Træerne, med Undtagelse af nogle af de blaa Gummitræer, naa ikke noget betydeligt Omfang, men de blive høje, ere nogenlunde ranke og staa vel affondrede. Nogle

af dem fælde Barken helt hvert Aar, eller den hænger tør i lange Strimler, som svaje for Vinden, hvilket giver Skovene et ubhyggeligt og uordentligt Udseende. Intetsteds er der friskt Grønt at se, alt er udtørret og goldt. Jeg kan ikke tænke mig en fuldkomnere Modfætning i enhver Henseende end imellem Skovene i Baldivia eller Chiloe og Ny-Holland.

Skjont denne Koloni blomstrer saa mærkværdig, svarer det Udseende af Ufrugtbarhed, den frembyder, i en vis Grad til Virkeligheden. Jordbunden er uden Tvivl god, men der er saa stor Mangel paa Regn og Vandløb, at den ikke kan frembringe meget. Høsten paa Markerne, og ofte i Havenne med, antages at flaa fejl een Gang i Løbet af tre Aar, og undertiden er det endogsaa slet flere Aar itræk. Derfor kan Kolonien ikke selv skaffe det Brød og Grønt, dens Beboere bruge. Kvægavl er det, som drives mest, og det er især Faar, ikke større Kvæg, der holdes. Alluviellandet ved Emu-Færgen var et af de bedst dyrkede Steder, jeg saae, og Udsigten paa Bredderne af Nepean, der imod Vest begrændsedes af de blaa Bjerger, var fornøjelig, selv for dens Dje, der tænkte paa England.

Bed Solnedgang kom en Flok af de sorte Indfødte, en Snes i Tallet, forbi. Hver af dem bar paa deres sædvanlige Maade et Bundt Spyd og andre Vaaben. Bed at give en ung Mand, som anførte dem, en Shilling, fik jeg dem let til at standse og more mig med at kaste med deres Spyd. De vare alle mere eller mindre paaklædte, og flere af dem kunde tale lidt Engelsk. De saae glade og fornøjede ud, og syntes langtfra at være saadanne yderlig fornødrede Bøfener, som man sædvanlig forestiller sig. 3 deres egne Kunster ere de beundringsværdige. En Hue, som fastgjordes i et halvhundrede Alens Afstand, gjenneborrede de med deres Spyd, som de udslyngede

med Kastestoffen ligesaa hurtigt, som en Pil udsendes fra en øvet Skyttes Bue. I at følge Sporet af Dyr eller Menneſter viſe de en næſten vidunderlig Snildhed, og jeg hørte flere Bemærkninger af dem omtale, ſom vidnede om betydelig Skarpsindighed. De ville imidlertid ikke dyrke Jorden eller bygge Huſe og tage faſt Ophold eller blot gjøre ſig den Ulejlighed at paſſe en Flok Faar, naar den bliver dem givet. I det Hele taget synes de mig at ſtaa nogle ſaa Trin højere paa Civilisationens Stige end Iſdlænderne.

Det er meget mærkeligt ſaaledes at ſe en Hob uſtaadelige Bilde, der vandre omkring imellem et civiliseret Folk uden at vide, hvor de ſkulle ſove om Natten, og ſom ſtaffe ſig deres Føde ved at jage i Skovene. Under ſin Fremtrængen har den hvide Mand udbredt ſig over flere Stammers Land. Skjønt diſſe ſaaledes ere omgivne af eet og ſamme Folkefærd, bevare de dog deres gamle Forſkjelligheder og føre undertiden Krig indbyrdes. I en Kamp, ſom nylig fandt Sted, valgte de ſtridende Parter, underlig nok, Midten af Landsbyen Bathuſt til Kampplads. Dette kom den overvundne Part tilgode, thi de flygtende Krigere ſogte Tilflugt i Barakkerne.

De Indfødtes Antal tager hurtigt af. Under hele mit Ridt ſaae jeg, med Undtagelſe af nogle Dreng, der opdrages i Huſene, kun een Flok til; den var noget talrigere end den førſte, og ikke ſaa velklædt. Denne Afſtagen maa dels tilſkrives Indførelſen af Spiritus, dels europæiſte Sygdomme — ſelv de mildere iblandt dem, ſom Mæſlinger, viſe ſig meget ødelæggende — og dels den gradviſe Udryddelſe af de vilde Dyr. Der ſiges, at en Mængde af deres Børn ſtadig dø i en meget tidlig Alder ſom Følge af deres Vandreliv. Ligesom Vanſteligheden ved at ſtaffe Føde voxer, ſaaledes maa ogſaa deres Vandreliv tage til, og derfor mindſkes Befolkningen,

uden egentlig at dø af Hunger, overordentlig hurtig i Sammenligning med, hvordan det gaar i civiliserede Lande, hvor Faderens Arbejde kan forøges, uden at det tilintetgjør hans Afkom.

Foruden disse forskjellige af sig selv indlysende Grunde til Odelæggelse, synes der at gjøre sig en mere hemmelighedsfuld Naturlov gjældende. Hvorjombest Euro-pæeren har sat sin Fod, synes Døden at forfølge den Indfødte. Hvadenten vi se hen til Amerikas vidt udstrakte Lande, Sydhavsøerne, det gode Haabs Forbjerg eller Ny-Holland, se vi det samme Resultat. Det er heller ikke den hvide Mand alene, der saaledes optræder som Udrydder; saaledes har Polynesiieren af malajisk Herkomst paa sine Steder i det ostindiske Ohav drevet de mørke Indfødte foran sig. Menneſteracerne synes at virke paa samme Maade som forskjellige Dyrearter: de stærkere udrydde altid de svagere. Det var sørgeligt paa Ny-Seland at høre de smukke, energiske Indfødte sige, at de vidste, at Landet var dømt til at gaa tabt for deres Børn. Alle have hørt om den uforklarlige Afstagen af Befolkningen paa det smukke og sunde Tahiti siden Kapitajn Cooks Rejse, skjønt vi i dette Tilfælde kunde have ventet, at det vilde have været anderledes; thi Børnemordene, som tidligere bleve øvede i en saa overordentlig høj Grad, ere ophørte, og de blodige Krige ere blevne mindre hyppige.

17. Januar. Tidlig om Morgenen satte vi over Nepean i en Færgebaad. Skjønt Floden paa dette Sted er baade bred og dyb, fører den dog kun en meget ringe Mængde rindende Vand. Efter at være gaaet over en lav Landstrækning paa den anden Side, naaede vi de blaa Bjerges Straaning. Opstigningen er ikke stejl, da Bejen med stor Omhu er udhugget i Siden af en Sandstensklippe. I en ikke videre stor Højde udbreder der sig en næsten flad Slette, som umærkelig højner sig mod Vest

og tilfaldt naaer en Højde af mere end 3000 Fod. Paa Grund af det storartede Navn „de blaa Bjerge“ og deres Højde over Havet havde jeg ventet at faa en dristig Bjergkæde at se, som strakte sig igjennem Landet; men istedet derfor vender blot en skraanende Slette en ubetydelig Forside ud imod Kystens Lavland. Fra denne første Skraaning var Udsigten over det udstrakte Skovland imod Ost overraskende, og Træerne der omkring vare høje og dristige. Men naar man staar oppe paa Sandstensfletten, bliver Udsigten overordentlig ensformig; begge Sider af Bejen begrændses af forkrøblede Træer af de aldrig svigtende Gummitræer (af Myrtens Familie), og med Undtagelse af to eller tre smaa Bærtshuse er der ingen Huse og heller intet dyrket Land. Bejen er ogsaa ensom; hvad der hyppigst viser sig paa den, er Bogue forspændte med Stude og belæssede med Uldballer.

Midt paa Dagen lod vi vore Heste bede ved et lille Bærtshus kaldet Bindsteden. Landet ligger her 2800 Fod over Havets Overflade. En god Fjerdingvej fra dette Sted er der en Udsigt, som i høj Grad er et Besøg værd. Naar man følger en lille Dal og dens ubetydelige Vandløb, viser der sig uventet imellem Træerne, som begrændse Fodstien, et uhyre Svælg i en Dybde af maaste 1500 Fod. Gaar man nogle faa Alen frem, staar man paa Randen af en mægtig Afgrund, og forneden ligger den store Vig eller Bugt (jeg veed ikke, hvad andet Navn jeg skal give den), tæt bedækket med Skov. Standpunktet er som ved Bunden af en Bugt, hvorfra Klipper udgaa til begge Sider og udsende den ene Odde bag den anden som paa en vild Havkyst. Disse Klipper bestaa af vandrette Lag af hvidlig Sandsten, og de ere saa aldeles lodrette, at paa mange Steder kan man, naar man staar paa Kanten og kaster en Sten ned, se den ramme Træerne i Afgrunden underneden. Saa uafbrudt er

Linien, at der siges, at for at naa Foden af Vandfoldet, som den lille Strøm danner, maa man gaa en Omvej af $3\frac{1}{2}$ (dansk) Mil. Ligeledes, omtrent en Mil borte, strækker der sig en anden Klippelinie, som saaledes synes fuldstændig at indeslutte Dalen, og dette berettiger til at kalde denne storartede, halvbrunde Indsænkning en Bugt. Naar vi tænke os en bugtet Havn, hvis dybe Vand omgives af dristige, klippefulde Kyster, udtørret, og en Skov fremsprungen paa dens sandede Bund, vilde vi have et Syn og en Dannelse som den, jeg saae her. En Udsigt af den Art var for mig ganske ny, og den var overordentlig storartet.

18. Januar. Vi steg ned fra Sandstens-Højsletten gennem et Pas, udført saa smukt og godt som noget lignende i England. Vi kom nu ind i et Landskab, som var næsten 1000 Fod lavere og bestod af Granit. Træerne bleve nu smukkere og stod længere fra hinanden. Græsset imellem dem var en Smule grønnere og rigeligere.

Bed at gjøre en lille Omvej kom jeg til en Avls-gaard ved Ravn Walerawang. Dette Sted afgiver et Exempel paa en af de store Avlsbrugs- eller rettere Faareholdsgaarde i Kolonien. Kvæg og Heste ere imidlertid her noget talrigere end sædvanlig paa Grund af, at nogle af Dalene ere sumpige og frembringe grovere Græsning. Faarene var 15000 i Tallet, af hvilke Størstedelen græsede, under Opsigt af forskjellige Hyrder, paa udyrket Jord mere end tyve Mil borte og udenfor Koloniens Grændser. Bestyreren, Hr. Browne, var netop den Dag bleven færdig med Klippingen af 7000 Faar; de øvrige klippedes et andet Sted. Jeg tror, at Indtægten af den gennemsnitlige Mængde Uld, som 15000 Faar kunne yde, beløber sig til over 5000 Pund Sterling. To eller tre jevne Jordstykker tæt ved Huset vare ryddede, og der dyrkedes Korn, som Høstfol-

fene vare ved at meje; men der saas ikke mere Hvede, end der er tilstrækkeligt for de Arbejderes aarlige Behov, som ere beskæftigede ved Gaaregaarden. Det sædvanlige Antal af Forbrydere, der ere satte i Tjeneste her, er omtrent 40, men for Øjeblikket var der flere. Skjønt Gaarden var vel forsynet med alt, hvad der behøvedes, var der en kjendelig Mangel paa Hygge, og ikke en eneste Kvinde boede her. Naar Solen gaar ned efter en smuk Dag, kaster den i Almindelighed et Skjær af Lykke og Tilfredshed over ethvert Landskab; men her i denne affides Avlsgaard kunde de lyseste Farver paa de omkringliggende Skove ikke faa mig til at glemme, at 40 forhærdede, lastefulde Mennesker hørte op med deres Arbejde ligesom Slaverne fra Afrika, men uden disses berettigede Krav paa Medfølelse.

Tidlig den næste Morgen havde Hr. Archer, Medbestyreren, den Venlighed at tage mig med ud paa Kængurujagt. Vi red største Delen af Dagen, men Jagten var meget daarlig, da vi ikke fik en Kænguru, ja ikke saa meget som en vild Hund at se. Mynderne forfulgte en Kængururotte ind i et hult Træ, hvorfra vi trak den frem; det er et Dyr af Størrelse som en Kanin, men af Udseende som en Kænguru. For saa Aar siden var dette Land overfyldt med vilde Dyr, men nu er Emuen (en Strudsart) jaget langt bort, og Kænguruen er bleven sjelden; for begge er den engelske Mynde meget ødelæggende. Det kan maasse vare længe, inden disse Dyr blive helt udryddede, men deres Dom er faldet. De Indfødte ere altid begjærlige efter at laane Hunde fra Avlsgaardene; Tilladelsen til at bruge dem, Affaldet, naar et Dyr bliver slagtet, og Mælk af Køerne ere de Ofre, Kolonisterne maa bringe for Freden, medens de trænge længere og længere frem i det Indre af Landet. Den tankeløse Indfødte glæder sig, blandet ved disse ubetydelige Fordele, over den hvide

Mands Komme, som synes bestemt til at arve hans Børns Land.

Skjønt Jagten gik daarlig, havde vi en behagelig Ridetur. Skovlandet er i Almindelighed saa aabent, at en Rytter kan gallopere derigjennem. Det gennemskjæres af nogle saa fladbundede Dale, som ere grønne og frie for Træer. Paa saadanne Steder var der smukt, og Landskabet lignede en Park. I hele Landet saae jeg næsten ikke et Sted, hvor der ikke var Marker efter Ild. Om de vare mere eller mindre nye, om Stubbenie vare

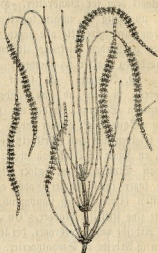


Græsstræer fra Ny-Holland, af en lignende Bøgning som Palmer.

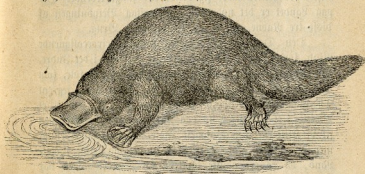
mer eller mindre forte, var den vigtigste Afvevling i Ensformigheden, der er saa trættende for den Rejsendes Dje. Der er ikke mange Fugle i disse Skove. Jeg saae imidlertid nogle store Flokke af den hvide Kakadue, der søgte Føde i en Kornmark, og enkelte meget smukke Papagejer, Krager, der lignede vore Alliker, vare ikke ualmindelige, ligesom en anden Fugl, der lignede Skaden. Eng-

lænderne have ikke været meget nøjeregnende med at give Australiens Frembringelser Navne; en Art Træer (Casuarina) kaldes Ege, saavidt jeg kan opdage uden nogenformhelst Grund, medmindre det skulde være den, at der slet inte t Sammenligningspunkt er. Nogle Pattedyr kaldes Tigre og Hæner, simpelthen fordi de ere Koudyr, og saa fremdeles i mange Tilfælde.

I Aftenstunringen gif jeg langs med en Række Skjær, som i dette tørre Land forestillede et Flodløb og havde det Held at se flere af de berømte Ræbdyr. De



Gren af Casuarinen; Grenene ligne Badde-roffer.



Ræbdyr.

dykkede og legede i Overfladen af Vandet, men der var saa lidt at se af deres Kroppe, at man let kunde have

antaget dem for Vandrotter. Hr. Browne stød et; det er unægtelig et meget løjerligt Dyr. De udstoppede Exemplarer give ikke alle nogen god Forestilling om Hovedets og Næbets virkelige Udseende, da det sidste bliver haardt og trækker sig sammen.

20. Januar. Et langt Dagsridt til Bathurst. Førend vi kom ud paa Landevejen, fulgte vi en Sti gennem Skoven. Landet var med Undtagelse af nogle faa „Squatter's“ Hytter meget øde. En „Squatter“ er en frigiven eller med „Frikort“ forsynet Mand, som bygger sig en Hytte af Bark paa ubesat Jord, kjøber eller stjæler nogle Stykker Kvæg, sælger Brændevin uden Tilladelse og tager imod stjaalet Gods, og som paa denne Maade tilsidst bliver rig og Landmand. Han er en Skræk for alle sine skikkelige Naboer. En „Crawler“ (Kryber) er en til Arbejde ansat Forbryder, der løber bort og lever som han kan af Arbejde og Smaatyverier. En „Bushranger“ (Kratstøver) er en ligefrem Kjæltring, som lever af Landevejsroverier og Plyndring; i Almindelighed er han et fortvivlet Menneske, der hellere lader sig dræbe end fange levende. Her paa Landet er det nødvendigt at forstaa Betydningen af disse tre Navne, thi de ere i almindelig Brug.

Den Dag prøvede vi Australiens sciroccolignende Vind, som kommer fra de fortørrede Ørkener i det Indre. Støvstyer støj til alle Sider, og Vinden var at føle, som om den var gaaet hen over en Ild. Siden horte jeg, at Thermometret udendørs stod paa 39° R. og i et Bærelse i et tilluftet Hus paa 28½°. Om Estermiddagen fik vi Klitterne ved Bathurst isigte. Disse bolgesformige men dog næsten jævne Sletter ere meget mærkelige i dette Land, da de ere ganske blottede for Træer. Der var kun en meget tynd brun Græsning. Vi red nogle Mil igjennem Land af denne Slags og naaede derpaa Byen

Bathurst, som ligger i Midten af noget, man enten kunde kalde en meget bred Dal eller en smal Slette.

Ønen ligger paa Bredderne af Maquarie, en af de Floder, hvis Bænde stoder ind i det uendelige, næsten ubekjendte Indland. Vandstjeldet, som adskiller Indlandsfloderne fra Kystfloderne, har en Højde af omtrent 3000 Fod (Bathurst ligger 2200 Fod højt), og løber i Retning fra Nord til Syd i en Afstand af omtrent 16 til 20 Mil fra Kysten. Maquarie optræder paa Kaartet som en anfelig Flod og er den største af dem, som aflede Vandet fra denne Del af Indlandsftraaningen; dog til min Overraskelse fandt jeg, at den blot var en Række Damme, der adskiltes ved næsten tørre Mellemrum. I Almindelighed løber der en lille Strøm, og undertiden er der høje og voldsomme Oversvømmelser. Knap som Bandsforsyningen er i denne Egn, bliver den endnu knappere længere inde i Landet.

Før jeg kom hertil, vare de tre Ting, som interesserede mig mest, Samsfundstilstanden iblandt de højere Klasser, de Bortsendtes Vilkår, og hvor stor den Tiltrækning er, som bevæger Folk til at udvandre. Den Mening, man kan have efter et saa overmaade kort Besøg, er naturligvis næsten Ingenting værd, men ligesaa vanstelig som det er at fælde en rigtig Dom, ligesaa svært er det at lade være at danne sig en Mening. Med Hensyn til Samsfundstilstanden blev jeg i det Hele taget stuffet, mere paa Grund af hvad jeg hørte end saa. Næsten enhver Ting deler Samsfundet i indbyrdes fjendtlige Partier. Mange iblandt dem, som efter deres Livsstilling burde være de bedste, leve saa aabenlyst i Ringesløshed, at hæderlige Folk ikke kunne have noget at gjøre med dem. Der er stor Skinsngæ imellem de rige Frigivnes og de frie Kolonisters Børn, idet hine behage at anse ærlige Mennesker for Folk, der gjøre Indgreb i

deres Rettigheder. Hele Befolkningen, fattig som rig, lægger kun an paa at tjene Penge; imellem de højere Klasser er Uld og Faareavl det staaende Emne for Samtalen. Hvor stærkt Lavvande der er i Literaturen, viser sig tydelig i de tomme Boghandlerboder; de staa endogsaa under dem i Englands mindre Landstæder.

Der er mange alvorlige Hindringer for et hyggeligt Familienliv; den vigtigste af dem er maasse, at man er omgiven af Tjenestefolk, der ere bortsendte Forbrydere. Hvor affælsomt maa det ikke være for Enhvers Følelse, at blive betjent af en Karl, som maaste Dagen iforvejen blev pidslet for en eller anden ubetydelig Forseelse, og paa din egen Angivelse. Tjenestepigerne ere naturligvis endnu værre; af dem lære Bornene de laveste Talemaader, og det er et Held, isald de ikke indsuge ligesaa lave Ansættelser.

Paa den anden Side indbringer en Kapital sin Gjer, uden nogen Ulejlighed for ham, den tredobbelte Indtægt, af hvad den vil give ham i England, og med Omhu er han vis paa at blive rig. Lurusartikler ere at faa i Overflodighed og meget lidt dyrere, og de fleste Levnetsmidler ere billigere end i England. Klimaet er fortræffeligt og fuldkommen sundt, men efter min Mening gaa dets Tilskøttelser tabte paa Grund af Landets alt andet end indbydende Udseende. For Nybyggere er det en stor Fordel, at deres Sønner kunne være dem til Nytte i en meget ung Alder. I en Alder af 16 til 20 Aar faa de hyppig Opsynet paa fjerne Aulsgaarde, men dette kan kun ske paa Bekostning af at lade Drengene udelukkende omgaa med bortsendte Forbrydere. Jeg har ikke mærket, at Omgangstonen har antaget nogen særlig Karakter, men med saadanne Sæder og uden aandelige Interesser kan den neppe undgaa at forværres.

Min Mening er, at Intet uden en meget haard Nødvendighed skulde kunne drive mig til at udvandre.

Denne Kolonis hurtige Optrædelse og Fremtidsudsigter ere for mig, der ikke forstaaer mig paa disse Ting, meget dunkle. De to Hovedudforsølgjenstande ere Uld og Hvaltran og for begge disse Frembringelser er der en Grændse. Landet er ganske uskiftet til Kanalanelæg, og der er derfor en Grændse ikke saa meget langt fra Kysten, udover hvilken Landtransporten ikke vil kunne betale Omkostningerne ved Faarenes Røgt og Klipping. Græsningen er allevegne saa tynd, at Kolonister allerede ere trængt langt ind i det Indre; desuden bliver Landet lænere inde overordentlig fattigt. Jeg har før sagt, at Agerdyrking aldrig vil kunne lykkes efter en meget udstrakt Maalestok; Ny-Hollands Belfærd maa derfor, naar Alt kommer til Alt, saa vidt jeg kan se, afhænge af, at det er Midtpunktet for Handelen paa den sydlige Halvkugle, og maaske af dets fremtidige Fabriker. Ved at have Kul har det altid Drevkraften ved Haanden. Paa Grund af det beboelige Land langs Kysten og dets engelske Herkomst, vil det være sikkert paa at blive en Sostat. Jeg har før tænkt mig, at Ny-Holland vilde hæve sig til at blive lige saa stort og mægtigt et Land som Nordamerika, men nu synes denne tilkommende Storhed mig meget tvivlsom.

Om de bortsendte Forbryderes Stilling havde jeg endnu mindre Læslighed til at danne mig en Mening end om andre Punkter. Det første Spørgsmaal er, om deres Vilskaar overhovedet er nogen Straf. Ingen vil paaastaa, at den er meget haard; dette, antager jeg, vil imidlertid være af ringe Betydning, saa længe den vedbliver at være en Gjensstand for Frygt hos Forbryderne hjemme. For deres legemlige Behov sørges der taalelig godt; deres Udsigt til fremtidig Frihed og Velvære er ikke fjern og efter god Opførsel sikker; et „Frikort“, som, saa længe

en Mand holder sig ren for Mistanke saavel som for Brode, gjør ham fri indenfor et vist Distrikt, gives, naar Opforselen er god, efter et Aaremaal, der staar i Forhold til den fastsatte Straffetid. For Livstid er otte Aar Provetiden, for syv Aar fire o. s. v. Dog med alt dette, og bortset fra det foregaaende Fængselsliv og den ynkelige Overfart, tror jeg, at Arbejdsaaerene gaa hen under Utilfredshed og Ulykke. Som en forstandig Mand bemærkede til mig, de Bortsendte kjende ingen andre Glæder end de sandfelige, og i den Henseende blive de ikke tilfredsstillende. Det ubyre stærke Volkemiddel, Regjeringen raader over ved at kunne tilstaa Benaadning, i Forbindelse med den dybe Rædsel for de affondrede Straffekolonier, tilintetgjør Fortroligheden imellem de Bortsendte indbyrdes og forhindrer vel saaledes Forbrændelser. Men hvad Skamfølelse angaar, synes den ikke at være kjendt, og herpaa fik jeg flere mærkelige Prover at se. Skjønt det er paafaldende, hørte jeg almindelig sige, at den bortsendte Befolknings Karakter er erkjendelig; hyppig bliver en eller anden fortvivlet og ganske ligegyldig ved Livet, og dog udføres der sjelden en Plan, som kræver koldt eller udholdende Mod. Det Værste ved hele Sagen er, at skjønt der er, hvad man kunde kalde, en juridisk Forbedring og sammenligningsvis kun Lidet begaaes, som Loven kan ramme, er der aldeles ikke Tale om, at der skulde finde nogen moralsk Forbedring Sted. Belunderrettede Folk forsikrede mig, at et Menneſte, som vilde prøve paa at forbedre sig, ikke vilde kunne det, saalænge han levede sammen med sine Medtjenere; hans Liv vilde blive fuldt af uudholdelig Elendighed og Forfølgelse. Heller ikke maa man glemme den Fordærvelse, der hersker paa Transportstibene og i Fængslerne baade her og i England. I det Hele taget, som Straffested er Maalet neppe naaet; som et virkelig Forbedringsystem er det forfejlet, som det maaske vilde

være gaaet med enhver Plan; men som et Middel til at gjøre Folk hæderlige udenpaa, til at forvandle Landstrøgere, der paa den ene Halvkugle vare aldeles unyttige, til virksomme Borgere paa den anden, og til saaledes at frembringe et nyt og glimrende Land, et stort Midtpunkt for Civilisationen, har Ny-Sydwaales havt Held med sig i en Grad, hvortil Historien maaske ikke har noget tilsvarende.

Van Diemens Land eller Tasmania.

Beagle sejlede den 30. Januar til Hobarts Town paa Van Diemens Land. Vi ankrede om Aftenen den 5. Februar i den smukke Bugt, paa hvis Bredder Hovedstaden i Tasmania, som Van Diemens Land nu kaldes, Hobarts Town, er bygget. Ved første Syn stod den langt under Sidney; denne kunde kaldes en Hovedstad, hin blot en Stad.

Alle de Indfødte ere blevne overflyttede til en Ø i Bass-Strædet, saa at Van Diemens Land har den store Fordel at være fri for en indfødt Befolkning. Dette grusomme Skridt synes at have været ganske uundgaaeligt som det eneste Middel til at standse den frygtelige Mængde Røverier, Mordbrand og Mord, som de Sorte begik, men som før eller senere maatte have endt med deres fuldstændige Tilintetgjørelse. Jeg frygter for, at der ingen Tvivl kan være om, at denne Række af Ulykker med dens Følger havde sin Oprindelse fra nogle af vore Landsmænds skjændige Opførsel. Tredive Aar er en kort Tid til at faa den sidste Indfødte banlyst fra hans Fædres, og det en Ø næsten lige saa stor som Irland. Jeg kender intet mere slaaende Exempel paa et civiliseret Folks Bægt over et vildt.

Den Brevveksling, der fandt Sted imellem Regjeringen

hjemme og den paa Van Diemens Land angaaende Nødvendigheden af dette Skridt, er meget interessant. Skjønt en Mængde Indfødte bleve stude eller tagne tilfange i de Skjærmydfler, som med Mellemrum fandt Sted i flere Aar, synes Intet tilfulde at have bidragt dem nogen Forestilling om vor overvældende Magt, førend hele Den i 1830 blev underlagt Krigsloven, og hele Befolkningen ved en Proklamation opfordret til at hjælpe med ved et stort Forsøg paa at fange den hele Race af Indfødte. Planen var næsten den samme som den, der følges ved de store Bagter i Indien. Der dannedes en Linie, som naaede tværs over Den, i den Hensigt at drive de Indfødte ud paa Tasman's Halvøen som i en Ruse. Forsøget glippede; de Indfødte bandt deres Hunde og stjal sig en Nat igjennem Linierne. Dette er langt fra overraskende, naar man tager deres øvede Sandser og deres Bane at krybe efter de vilde Dyr i Betragtning. Man har forsikret mig, at de kunne stjule sig næsten paa den bare Jord, paa en Maade, som ikke let tros af den, der ikke har set det. Landet er overalt rundt omkring fuldt af sorte Træstubbe, og de mørke Indfødte forveksles let med dem. Jeg har hørt om et Forsøg imellem nogle Englændere og en Indfød, som stod helt synlig paa Siden af en nogen Høj. Naar Englænderne luffede Djnene i neppe mere end et Sekund, satte han sig paahug, og de vare da aldrig istand til at stjæle Manden fra de omkringstaaende Stubbe. — Men for at vende tilbage til Bagten; de Indfødte, som forstode denne Slags Krigsførelse, bleve satte i en stor Uro; thi nu skjønnede de med Et de Hvides Magt og Mængde. Kort efter meldte der sig 13, som hørte til to Stammer, og overgav sig i Fortvivelse i Bevidstheden om deres forsvarsløse Stilling. Siden bleve alle de andre bevægede til at følge Exemplet ved Hr. Robinson's uforfærdede Be-

stræbelse, en virksom og velvillig Mand, som uden Frygt selv besøgte de fjendtligste iblandt de Indfødte. De bleve da overflyttede til Gun-*Carriage*-Den, hvor de bleve forsynede med Føde og Klæder. Efter hvad jeg har hørt i Hobarts Town, frygter jeg, at de ere meget langt fra at være tilfredse; Nogle mene endogsaa, at Racen snart vil være uddød*).

Hr. Frankland, Overinspektoren, var saa venlig at give mig mange interessante Oplysninger og at tage mig med paa flere behagelige Rideture. Klimaet er her fugtigere end i Ny-Sydwaes, og Landet er derfor frugtbarere. Agerdyrkning blomstrer her; de dyrkede Marker saae godt ud, og Haverne havde Overflod af gode Grønsager og Frugttræer. Nogle af Avlsgaardene, der laa paa affides Steder, havde et meget fristende Udseende. Planterigets almindelige Udseende ligner Ny-Hollands; maasse er det lidt grønnere og livligere, og Græsset imellem Træerne noget rigeligere. En Dag gik jeg en lang Tur paa den Side af Bugten, der ligger lige over for Byen. Jeg satte over i en af de to Dampbaade, der bestandig gaa frem og tilbage. Maskineriet i det ene af disse Fartøjer var helt og holdent lavet her i Kolonien, som dengang kun talte 33 Aar, siden den blev grundlagt. Derfor jeg var nødt til at udvandre, tror jeg, at jeg vilde vælge dette Sted fremfor Sidney; Klimaet og Landets Udseende vilde alene næsten bestemme mig. Desuden tror jeg, at de selvstændige Forhold her staa paa en behageligere Fod; ialtfald ere de fri for Besmittelsen med rige Forbrydere og for de Ulemigheder, der følge med Tilværelsen af to Klasser af rige Indbyggere. Kolonien syntes at blive overordentlig godt bestyret; i Gaderne

*) Dette skal nu være slet.

voldtes der om Natten endogsaa mere Orden end i en engelsk By.

En anden Dag besteg jeg Wellingtonbjerget; jeg tog en Fører med mig, thi et første Forsøg mislykkedes for mig paa Grund af Skovens Tæthed. Min Fører har imidlertid en dum Knægt, der førte os til den sydlige og fugtige Side af Bjerget, hvor Plantevægten var meget tyk og Opstigningen paa Grund af de mange raadne Træstammer næsten lige saa besværlig som paa et Bjerg i Aldlandet eller Chiloe. Det kostede os halvsjette Times stræng Klavren, før vi naaede Toppen. Paa mange Steder havde Summitræerne et betydeligt Omfang, og det Hele udgjorde en smuk Skov. I nogle af de fugtigste Kløfter trivedes Bregnetræer overordenlig frodig. Jeg saae eet, som idetmindste maa have været 20 Fod højt fra Jorden op til det nederste af Kronen, og som var nøjagtig 6 Fod i Omfang. Disse Træers Løvverk, der dannede ligesaa mange elegante Solskjærme, frembragte en dunkel Skygge som den i Nattens første Time. Toppen af Bjerget er bred og flad og bestaar af uhyre, kantede Masser af nogen Grønsten. Dens Højde er 3100 Fod over Havet. Dagen var straalende klar, og vi havde en meget vid Udsigt. Imod Nord viste Landet sig som en Mængde skovklædte Bjerge af omtrent samme Højde og samme Omrids som det, vi stod paa. Imod Syd laa Omridsene af det sønderrevne Land og Vandet, der dannede mange forvilsede Bugter, klart for os som paa et Kaart. Efter at vi havde dvælet nogle Timer paa Toppen, fandt vi en bedre Vej at stige ned ad, men vi naaede først Skibet Klaffen otte efter et strængt Dagværk.

Ny-Holland.

17. Februar sejlede Beagle fra Tasmania og naaede den 6. i den følgende Maaned Kong Georgs Sund, en Fjord tæt ved Sydvestspidsen af Ny-Holland. Vi bleve der i otte Dage, og jeg mindes ikke, siden jeg forlod England, at have tilbragt en mere trist og kjedsommelig Tid. Landet viser sig, naar det overses fra en Højde, som en flovrig Slette, hvor hist og her runde og tildels nøgne Høje af Granit skyde frem. En Dag gif jeg ud med et Selskab i Haab om at faa en Kængurujagt at se, og gif en hel Del Mil. Allevegne fandt vi Jordbunden sandet og meget fattig; den bar enten en grov Plantevæxt af tyndt, lavt Krat og seigt Græs eller en Skov af vantrevne Træer. Udsigten lignede den høje Sandstensflette paa de blaa Bjerge. Casuarinen, et Træ, der meget ligner den flotske Fyr, findes imidlertid her i større Mængde, medens Gummitræet er noget mindre hyppigt. Paa de aabne Steder var der mange Græstræer, en Plante, som efter sit Udseende er noget beslagtet med Palmen, men istedetfor en Krone af det prægtigste Løv har den kun et Knippe grovt Græs at prale med. Krattets og andre Planter's almindelige lysgrønne Farve, naar man saae dem i nogen Afstand, syntes at vidne om Frugtbarhed. En eneste Vandring vil imidlertid ganske bortjage en saadan Indbildning; og den, der tænker som jeg, vil aldrig ønske igjen at vandre i saa uindbydende et Land.

Det hændte sig, at en stor Stamme af Indfødte, kaldet de hvide Kakaduemænd, aflagde Byen et Besøg, medens vi vare der. Disse Mand saavel som de, der hørte til Kong Georgs Sunds Stamme, lod sig, fristede ved Tilbudet om nogle Potter Ris og Sukker, overtale til at give en „Corrobery“ eller stor Dands tilbedste.

Da det blev mørkt, antændtes der smaa Blus, og Mændene begyndte at pynte sig, hvilket bestod i, at de bemalede sig med hvide Pletter og Streger. Saasnart alt var færdigt, antændtes der store Baal, om hvilke Kvinderne og Børnene samlede sig som Tilskuere. Kakadue- og Kong Georgs-Mændene dannede to forskjellige Partier, der i Almindelighed dandsede imod hinanden. Dandsen bestod i, at hele Staven enten løb til Siden eller i en Kjæde bag efter hinanden hen til en aaben Plads og stampede i Jorden med megen Kraft, naar de fulgtes ad. Deres tunge Trin ledsagedes af en Slags Grynten, idet de tillige fægtede med deres Koller og Baaben og gjorde forskjellige andre Fagter, saasom at udstrække Armene og vrikke med Kroppen. Det var et meget raat og barbarisk Syn og efter vore Begreber ganske meningsløst, men vi lagde Mærke til, at Kvinderne og Børnene opmærksomt saae til med største Velbehag. Naaske have disse Dands fra først af fremstillet Scener, som Kampe eller Sejre; der var en, som kaldtes Emu-Dandsen, i hvilken Enhver strakte Armen frem i en bøjet Stilling, saa at den efterlignede denne Fugls Hals. I en anden Dands efterlignede En af dem en i Stoven græssende Kængurus Bevægelse, medens en Anden krøb omkring og lod, som om han vilde stikke ham med et Spyd. Naar begge Stammer blandede sig imellem hinanden i Dandsen, skjælvede Jorden under deres tunge Trin, og Luften gav Gjenlyd af deres vilde Skrig. Alle saae ud til at være saare lystige, og denne Gruppe af næsten nøgne Skikkelser, oplyste af de blussende Baal, og som alle bevægede sig i en høslig Takt, gav et fuldkomment Billede af en Fest blandt de laveste Barbarer. I Udlandet have vi set mange løjrlige Scener af et vildt Liv, men aldrig, tror jeg, nogen, hvor de Indfødte vare saa lystige og saa fuldkomment i deres Gs. Efter at Dandsen var endt, dannede hele

Flokken en stor Kreds paa Jorden, og den togte Ris og Sukkeret blev uddelt imellem dem til Alles Glæde.

Efter flere kjedsommelige Forsinkelser paa Grund af Skyfuldt Vejr stod vi endelig den 14de Marts glade ud af Kong Georgs Sund og satte Kursen mod Kiling-Derne. Lev vel Australien! Du er et Barn i Opvæxt, og vil uden Tvivl en Gang komme til at herske som en stor Dronning i Syden; men du er altfor stor og ærgjerrig for vor Kjærlighed og dog ikke stor nok for vor Agtelse. Jeg forlader Dine Strande uden Sorg eller Savn *).

Kiling-Derne.

Uagtet Kilingøerne ikke ligge i det stille Hav, er et Uddrag af Darwins Jagttagelser angaaende disse Laguner meddelt, da de kaste et Lys over de store Koraldannelser i hint Ocean.

Hvad enten Koraldannelserne optræde som bærende Laguner, eller som Kystrev om høje Der, som ved Tahiti, eller som Koraltrev af uhyre Udstrækning, der kun naa op i Nærheden af Havets Overflade, som ved Ny-Hollands Østkyst, ere de Frembringelser af Bløddyr, der affætte et Skelet af Kalk i den nederste Del af deres Legeme og under deres Væxt danne Kolonier.

Betragte vi det omstaaende Billede, der viser os en Stjernekorall-Koloni, da se vi adskillige af Koraldyrene udstrække den bløde og bevægelige Del af deres Legeme for at fange deres Næring, bestaaende af mindre Dyr, medens andre have trukket sig mere eller mindre ind i Legemets faste Kalkdel, og nederst ses de døde Nester eller Skeletter af tidligere levende Koraldyr: alle disse ere een og samme Koloni og have deres Udspring fra eet og samme Æg.

*) Ny-Holland har sandsynligvis nu over 1,600,000 europæiske Indbyggere, Van Diemens Land over 100,000, og Ny-Seland 220,000. — Af Indfødte (Maorier) var der paa Ny-Seland 1868: 38,540 (i 1861: 55,340).

Koloniens enkelte Dyr ere fremkomne ved en Knopfydning (i Lighed med Planternes); men nogle af Dyrene kunne ogsaa frembringe Æg, hvoraf der fremkommer fribevægelige Unger, som da grundlægge nye Kolonier, idet de fæste sig paa Klipper eller andre Koralslotte.

De store Koralkrev bygges af Stjernekoraller, som i det Væsenlige ligne den afbildede Art, men hvis Stofte danne tætte Masser uden større Forgreninger eller Fremspring. For at saadanne Krev skulle opstaa, maa Havvandet være



Stjernekorall-Koloni.

varmt, fuldkommen salt, klart og i stærk Bevægelse; de blive derfor frodigst paa Vindside. Koraldyrene dø, saasnart de udsættes for Solstraalerne. Krevene kunne altfaa ikke komme til at naa op over den laveste Vandstand og danne Der, uden derved, at Brændingen afbryder Korallblokke og kaster dem op paa de levende Koralslotte, eller derved, at de ved underjordiske Bevægelser hæves ivejret.

Den 1ste April fik vi Kiling- eller Kokos-Øerne ifigte. De ligge i det indiske Ocean, omtrent 600 Somil fra Sumatras Kyst. De høre til Lagunerne, der ere blevne til ved Koraldannelse i Lighed med dem, vi passe-



Pintseøen.

rede i den farlige Øgruppe. En udmærket Forestilling om det almindelige Udseende af disse besynderlige Landringe, der hæve sig op fra Oceanets Dyb, giver den karakteristiske Tegning af Pintseøen i Beechys Rejse.

Denne Lagunes ringsformige Rev bærer paa største Delen af sin Udstrækning meget smalle Smaasøer. Paa

Alt indenfor de prikkede Omrids ligger tørt i Lavoande. De stregede større og mindre Partier ere Der fra saa Alens til flere Somils Længde. Hvor Billedet af et Træ er antydet, er der Stov af Kokospalmer. Ringrevet er afbrudt imod Nordvest; dets største Udstrækning er noget over 2 danske Mil.



Kiling-Revet.

den nordlige eller Vestsiden er der en Abning, hvor igjennem Skibe naa ind til Ankerpladsen. Det Skue,

der frembød sig, da vi kom derind, var meget ejendommeligt og ret smukt; dets Skønhed beroede imidlertid udelukkende paa de glimrende Farver rundt omkring. Det lave, klare og stille Vand i Lagunen, som for største Delen hviler paa hvid Sandbund, bliver, naar Solen kaster sine Straaler lodret derpaa, særdeles livlig grønt. Denne glimrende Flade, der er flere Mil i Udstrækning, begrænses skarpt til alle Sider, imod Oceanets mørke svulmende Vand ved en Linie af snehvide Brændinger, og imod Himlens blaa Hvelving ved Landstriberne, der stadig i samme Højde krones af Kokospalmernes Toppe. Ligesom en hvid Sky hist og her giver en behagelig Modfætning til den azurblaa Himmel, saaledes skimte i Lagunen mørke Striber af levende Koraldyr igjennem det smaragdgrønne Vand.

Morgenen efter at vi havde kastet Anker, gik jeg iland paa Direction-Den. Det tørre Land er kun nogle faa hundrede Alen bredt; ind imod Lagunen er der en hvid kalkagtig Strandbred, hvis Udstraaling af Lys i et saadant Klima er meget trykkende; paa den ydre Kyst er der en fast, bred Flade af Koralklippe, som bryder det aabne Havs Voldsomhed. Jordbunden bestaar ganske af afrundede Koralblokke, undtagen tætved Lagunen, hvor der er noget Sand. Kun de tropiske Egnes Klima vilde formaa at frembringe en kraftig Plantevæxt i en saadan løs, tør og stenet Grund. Intet kunde være yndigere end den Maade, hvorpaa de unge og fuldvogne Kokospalmer uden at tilintetgjøre Symmetrien for hverandre stode blandede til en Skov paa nogle af de mindre Øer. En Strandbred af slinnende hvidt Sand dannede en Kamme omkring disse feagtige Steder.

Jeg vil nu give en Fremstilling af disse Øers Naturhistorie, som ved sin Fattigdom har en særegen Interesse. Ved første Øjeblik synes hele Skoven at bestaa af

Kofospalmer; der er imidlertid fem eller sex Slags Træer foruden. Et af disse Træer bliver meget stort, men er paa Grund af Beddets overordentlige Blødhed til ingen Nytte, et andet yder udmærket Tommer til at bygge Skibe af. Foruden Træerne frembød Planteriget maaske højst 20 Arter, mest ubetydelige Arter, foruden en Mosart, en Lav og en Svamp. Jeg har ikke i den ovenstaaende Liste optaget de dyrkede Planter: Sukkerrøret, Bananen, nogle andre Grønsager, Frugttræer og indførte Græsarter. Da disse Der helt bestaa af Korall og en Gang sandsynligvis blot vare til som et overstykket Rev, maa Alt, hvad der nu har Liv her, være bragt hertil af Havets Bølger. I Overensstemmelse hermed har Planteverdenen ganske Præget af et Tilflugtssted for Forulykkede. Professor Henslow har meddelt mig, at af de tyve Arter hører nitten til forskjellige Slægter, og disse tilhøre atter ikke mindre end sexten Plantefamilier.

Fra Hr. Keating, som har opholdt sig et Aar paa disse Der, har man en Beretning om de forskjellige Fro og andre Ting, som vittetlig ere blevne stykkede i Land her. „Fro og Planter fra Sumatra og Java har Brændingen kastet op paa Dernes Bindside. Disse antages alle at være drevne af Nordvest-Monsunen til Land paa Ny-Hollands Kyst og derfra til disse Der ved Sydøst-Passaten. Store Masser af Java Lix og Gulved ere ogsaa blevne fundne i fuldkommen frisk Tilstand, foruden uhyre store Exemplarer af røde og hvide Cedre og blaa Gummitræer fra Ny-Holland. Alle de haarde Frosorter beholde deres Spireevne, men blødere Slags odelægges paa Overfarten“. Det er interessant saaledes at opdage, hvor talrige de Frosorter ere, som fra fjerne Lande ere drevne over det store Hav. Professor Henslow har fortalt mig, at han tror, at næsten alle de Planter, jeg bragte med fra disse Der,

ere fælles for Rysterne af de østindiske Der. Paa Grund af Vindens og Strømmenes Retning synes det næppe muligt, at de kunne være komne herhen ad den lige Vej. Dersom de, som Hr. Keating med stor Sandsynlighed har antaget, først ere blevne førte henimod Ny-Hollands Kyst og derfra drevne tilbage igjen tilligemed Frembringelser fra dette Land, maa Frøene have gjort en Rejse paa imellem 1800 og 2400 Mil, før de kom til at spire.

Chamisso figer i sin Beskrivelse af Radack-Derne, en Gruppe af Koralsøer, som ligger midt i den vestlige Del af det stille Hav, at „Havet tilfører disse Der Frøene og Frugterne af mange Træer, af hvilke de flest ikke have voxet her før. Største Delen af disse Frø synes endnu ikke at have tabt deres Spireevne.“ Det fortælles ogsaa, at Stammer af nordiske Fyrretræer ere stykkede iland, som maa være komne flydende umaadelig langt borte fra. Disse Kjendsgjerninger ere særdeles interessante. Der kan ingen Tvivl være om, at dersom der var Landfugle, som kunde pikke Frøene op strax, naar de kastedes iland, og en Jordbund, der var mere skikket for dem til at voxer i end de løse Koralsblokke, vilde saadanne Der, skjøndt de ligge saa afsides, snart besidde en rigere Planteverden.

Fortegnelsen over Landdyr er endnu fattigere end den over Planterne. Paa nogle af Smaasøerne er der Rotter, og det veed man skyldes et Skib fra Mauritius, som strandede her. Disse Rotter ere temmelig forskjellige fra den engelske Art; de ere mindre og meget lysere af Farve. Der er ingen egentlige Landfugle, thi en Snejpe og en Kalle høre til Vadefuglenes Orden, skjøndt de leve udelukkende imellem det tørre Græs. Fugle af denne Orden siges at forekomme paa adskillige af de lave Der i det stille Hav. Jeg tror derfor, at Vadefuglene ere de første, der tage Ophold paa en Ø næstefter de utal-

lige Arter med Svømmefodder. Jeg kan tilføje, at naar jeg har set Fugle, som ikke vare Søfugle, langt borte fra Land, horte de altid til denne Orden, og de vilde derfor naturlig blive iblandt de første til at bebygge et eller andet fjernt Punkt.

Af Krybdyr saae jeg kun et lille Firben. Af Insekter gjorde jeg mig Umage for at samle alle Arterne. Fra-regnet Edderkopperne, som vare talrige, var der 13 Arter. Iblandt disse var der kun een Bille. En lille Myreart myldrede i tusindvis under de løse, tørre Korallblokke og var det eneste egentlige Insekt, som var tilstede i Mængde. Skjønt Landets Frembringelser saaledes ere sparsomme, er Antallet af levende Væsener, naar vi tage Hensyn til det omgivende Hav, i Sandhed uendelig stort.

Disse Landstrimler naa ikke nogen større Højde end den, hvortil Brændingen kan oplaste Korallblokkene og Binden ophobe Sandet. Deres Bestyrtelse skyldes de Revets Tilvæxt udadtil og paa Siden, idet det bryder Bølgerne. Smaaøernes Udseende og Bestaaffenhed fremkalde strax den Forestilling, at Landet og Havet her kæmpe om Herredømmet. Skjønt Landjorden har vundet Fodfæste, mene det andet Elements Borgere, at deres Fordringer idetmindste have lige saa stor Gyldighed. Overalt møder man Eremitkrabber af mere end een Art med Huse paa Ryggen, som de have stjaalet fra den nærliggende Strandbred. Over vore Hoveder bebos Træerne af Havfuler, Fregatsfugle og Terner. Paa Grund af de mange Reder og Atmosphærens Lugt kunde man kalde dette en Søfuglelund. Havfulerne stirre, siddende i deres raa Reder, paa en Fremmed med en dum og dog vredsladen Mine. Dum-Ternerne er, som deres Navn udtrykker, enfoldige Smaaafstøbninger; men der er een prægtig Fugl, det er en lille snehvid Terne, som svæver stille en Arms Længde fra dit Hoved, medens

dens store forte Øjne med rolig Nysgjerrighed spejdede efter Udtrykket i dit Ansigt. Der behøves kun lidt Indbildningskraft for at forestille sig, at saa let og fint et Legeme bebød af en vandrende seagtig Aand.

Søndag 3. April. Efter Gudstjenesten ledsagede jeg Kapitajn Fitzroy til Handelsanlægget, som ligger nogle Sømil herfra paa et Sted, der er begroet med høje Kokospalmer. Paa denne Ø ligge de Kilder, hvorfra Skibene saa Vand. Ved første Øjekast synes det ikke lidt paafaldende, at det ferske Vand har regelmæssig Ebbe og Flod sammen med det almindelige Tidevand. Vi maa antage, at det sammentrykkede Sand eller den porøse Kalkklippe virker ligesom en Svamp, og at Regnvandet, som falder paa Jorden, og som er af ringere Bægtfylde end det salte Vand, blot flyder paa Overfladen og er underkastet de samme Bevægelser. Der kan ikke være nogen virksom Tiltrækning imellem salt og fersk Vand, og det svampede Bæv maa tjene til at forhindre al Blanding, der ellers kunde følge af mindre Forstyrrelser. Hvor Grunden paa den anden Side kun bestaar af løse Stumper, kommer der, naar der graves en Brønd, salt eller brakt Vand, hvorpaa vi saae et Exempel paa den samme Ø.

Næste Dag bestjæftigede jeg mig med at undersøge disse Ders meget interessante, sjønt simple Bygning og Oprindelse. Da Vandet var usædvanlig smult, vadede jeg ud saa langt som til de levende Koralkblokke, paa hvilke Havets Brænding brydes. I nogle af Hulningerne og Jordhulningerne var der smukke Fiske, dels grønne og dels af andre Farver, og mange af Bløddyrenes Former og Farver vare beundringsværdige. Det er undskyldeligt, at man bliver begejstret over den uendelige Mængde levende Væsner, hvoraf Havet mellem Bundefredene, der er saa rigt paa Liv, vrimler; dog maa jeg tilstaa, at efter mit Skjøn have de Naturforskere, som i

velbekjendte Ord have bestrevet de undersøiste Grotter, smykkede med tusind Skjønheder, hengivet sig til en temmelig overstrømmende Betsalcnhed.

Den 6te April ledsagede jeg Kaptajn Fitzroy til en Ø i Lagunens Baggrund. Kanalen var overordentlig indviklet, thi den bugtede sig frem imellem Marker af fint forgrenede Koraller. Vi saae adskillige Skildpadder, og to Baade vare isærd med at fange dem. Fremgangsmaa den er meget pudsig. Vandet er saa klart og lavt, at selv om en Skildpadde dykker og hurtig kommer ud af Syne, naa dens Forfølgere den dog efter en ikke meget lang Jagt i en Kano eller Sejlbaad. I dette Djeblik glider en Mand, som staaer i Boven, igjennem Vandet ned paa Røggen af Skildpadden, klynger sig med begge Hænder fast til Skjoldet oppe ved Halsen, og lader sig bære afsted, til Dyret er udmattet og fanget. Det var en meget interessant Jagt, at se de to Baade saaledes fare frem og tilbage og Mændene plumpe i Vandet for at prøve paa at gribe deres Bytte.

Da vi kom til Baggrunden af Lagunen, gif vi tværs over den smalle Ø og saae, at en stærk Brænding brød sig mod den Kyst, som vender imod Vinden. Jeg kan næppe forklare hvorfor, men der er for mig noget meget Storartet i Synet af de ydre Kyster paa disse Laguner. Der er en Sæmpelhed i Strandbredden, som ligner en Dæmning, i Munden med dens grønne Busse og høje Kokospalmer, i Korallklippens faste Flade, hist og her bestrøet med store løsevne Blokke, og i Rækken af de voldsomme Brændinger, der runder sig af til begge Sider. Oceanet, som kaster sine Bølger over det brede Rev, synes at være en uovervindelig, almægtig Fjende, og dog se vi, at det modstaas og endog saa overvindes, ved Midler, der ved første Øjekast synes meget svage og kraftesløse.

Det er ikke fordi Oceanet sparer Koralklipperne; de store Stykker, der ligge spredte over Revet og ophobede paa Strandbredden, af hvilken de høje Kokostræer stude frem, vidne klart om dets Volgers ubarmhertige Vælde. Heller ikke tilstaas der nogen Hviletid. Den lange Donning, som opstaar ved Passatvindens jævne men stadige Virksomhed, der altid blæser i een Retning over en stor Flade, giver Brændinger, som i Voldsomhed endog saa overgaa dem i vore middelvarme Egne, og som aldrig ophøre at rase. Det er umuligt at se disse Volger uden at føle sig overbevist om, at en D, var den end bygget af den haardeste Klippemasse, selv om det var Porfyr, Granit eller Kvarts, tilsidst maatte give efter og lade sig ødelægge af saadanne uimodstaaelige Kræfter. Og dog staa disse lave ubetydelige Koraloer faste, og sejre; thi en anden Kraft, der modvirker hin, tager Del i Striden! De levende Kræfter udstille Atomerne af kulsurt Kalk et for et fra de fraadende Brændinger og samle dem i en symmetrisk Bygning. Lad Orkanen løsrive Tusind store Stykker fra den, hvad betyder det i Sammenligning med det Arbejde, der ophobes af Millioner Bygmestre, som arbejde Nat og Dag, Maaned efter Maaned. Saaledes se vi et Koraldyrs bløde, geleeagtige Legeme i Kraft af Livets Love besejre et Havs store mekaniske Vælde, som hverken Menneftets Kunst eller Naturens livløse Værker vilde kunne modstaa.

Nogle faa Mil fra Kiling ligger der en anden lille Lagune, hvis Midte næsten er opfyldt. I Ophobningerne paa den udvendige Kyst fandt Captajn Ross et stærkt afrundet Stykke Grønsten, noget større end en Mands Hoved. Han og hans Folk bleve saa overrastede derved, at de toge Stenen med og gjemte den som en Sjeldenhed. Forekomsten af denne ene Sten, hvor enhver anden Stofdel er Kalk, er i Sandhed meget overraskende.

Den har neppe nogensinde været besøgt, og det er heller ikke sandsynligt, at noget Skib har lidt Skibbrud her. I Mangel af en bedre Forklaring, kom jeg til den Slutning, at den maa have siddet fast imellem Rødderne paa et stort Træ. Da jeg imidlertid betænkte, hvor stor Afstanden er til det nærmeste Land, hvilke Tilfældigheder der skulde til for at en Sten skulde blive inde sluttet paa denne Maade, Træet skulde stykkes ud i Havet, flyde saa langt og lande i god Behold, og endelig Stenen skulde lejres saaledes, at dens Opdagelse blev mulig, blev jeg næsten skamfuld over, at jeg havde tænkt mig en saa usandsynlig Transport. Det er derfor med stor Interesse, jeg saa, at Chamisso, den med Rette berømte Naturforsker, som ledsagede Kogebue, fortæller, at Indbyggerne paa Kadack-Øerne, de nævnte Laguner midt i det stille Hav, fandt de Sten, hvormed de hvæsede deres Redskaber, ved at lede imellem Rødderne paa de Træer, der kastes op paa Strandbredden. Det vil være indlysende, at slikt maa være hædet adskillige Gange; thi der er Love om, at saadanne Sten tilhøre Hovdingen, og der er fastsat Straf for Enhver, som forsøger at besvige ham for denne Ret. Naar man tager Hensyn til disse smaa Øers affides Beliggenhed midt i et uhyre Ocean, — til deres store Afstand fra alt andet Land end Øer, der skulde Koraldannelsen deres Oprindelse, hvorom det høje Bærd vidner, Indbyggerne, skont de ere dristige Sømand, sætte paa Sten af enhver Slags — og til Strommens Langsomhed i det aabne Hav, maa Forekomsten af Sten, der ere bragte dertil paa denne Maade, synes En vidunderlig. Stene kunne ofte være forte saaledes afsted, og dersom den Ø, de strande paa, bestaar af andre Stoffer foruden Korald, ville de neppe tiltrække sig Opmærksomhed, og det vilde i det mindste aldrig være blevet gjættet, hvorfra de vare komne.

En anden Dag besøgte jeg Horsburg og Bestoen. Paa den sidste var Plantevægten maaske yppigere end paa de andre Smaaer. Kokospalmerne staa i Almindelighed affondrede fra hverandre, men her blomstrede de unge Træer i Ly af deres høje Forældre og dannede med deres lange bøjede Blade de skygfuldeste Lysthuse. Kun de, som have prøvet det, vide, hvor behageligt det er at sidde i en saadan Skygge og drikke den kjølige velsmagende Bædste, som indeholdes i Kokosnodden, der hænger i store Klynger tæt ved. Paa denne Ø er der en stor Bugt eller lille Lagune, bestaaende af det fineste, hvide Sand; den er ganske flad og er kun overstykket ved Højvande. Fra denne store Bugt udgik der mindre Arme, som skar sig ind i de omliggende Skove. Den skinnende Sandmark, der traadte i Vandets Sted, og paa hvis Rand Kokospalmerne hævede deres høje, svajende Stammer, frembød et ejendommeligt og meget smukt Syn.

Jeg har før omtalt en Krabbe, som lever af Kokosnoderne; den er meget almindelig overalt paa Vand, og bliver meget stor. Den er nær beslægtet med eller den samme som Birgus latro. Det forreste Par Ben ender i meget stærke, svære Klove, og det bageste i lignende, men som ere smaa og svage. Man skulde ved første Øjeblik tro, at det var umuligt for en Krabbe at aabne en stærk Kokosnod med Hjrestallen paa, men Hr. Viefl forsiktrer mig, at han gjentagne Gange har set det blive gjort. Krabben begynder med at rive Hjrestallen itu, Trævl efter Trævl, og altid fra den Ende, hvor de tre Øjehuller sidde; naar den er færdig hermed, begynder den at hamre med sine svære Klove paa et af disse Øjne, til den faar tilvejebragt en Aabning; efterat den derpaa har drejet sig om, udtrækker den ved Hjælp af det bageste og mindste Par Klove det hvide Eggehvidestof. Jeg mener, at dette er ligesaa mærkeligt et

Exempel paa Instinkt som noget andet, jeg har hørt Tale om, og ogsaa paa, hvorledes to Ting, der tilsyneladende ligge saa langt fra hinanden i Naturens Plan som en Krabbe og et Kokostræ, kunne være afpassede efter hinanden. Birgos'en er ellers et Dagdyr, men hver Nat siges den at aflægge Havet et Besøg uden tvivl for at fugte sine Gjæller. Ungerne udruges ligeledes paa Kysten og leve der i nogen Tid. Disse Krabber bebo store Huler, som de grave under Trærødder, og her ophobe de forhavsende Mæsker af de afplukkede Kokostrevler, paa hvilke de hvile som i en Seng. Malajerne benytte sig undertiden af deres Arbejde, idet de samle det grove, trevlede Stof, og bruge det som Bælk. Disse Krabber ere meget gode at spise, og under Halen paa de største iblandt dem er der desuden en stor Mæske Fedt, som, naar det smeltes, undertiden giver $\frac{1}{4}$ Flaske klar Olie. Det er blevet anført af nogle Forfattere, at Birgos latro kryber op i Kokospalmerne for at tage Rødderne. Jeg tvivler meget paa, at det er muligt; med Pandanen vilde det langt lettere kunne lade sig gjøre. Saa vidt jeg forstod Hr. Piesl, lever Birgos'en paa disse Der kun af de Rødder, som falde til Jorden.

Om Morgen den 12te April stod vi ud af Lagunen. Jeg er glad over, at vi have besøgt disse Der; thi saadanne Dannelser indtage virkelig en høj Plads imellem denne Verdens Vidundere. Det er ikke et Vidunder, som forbavser det legemlige Oje ved første Syn, snarere efter nogen Estertanke Sjælens. Vi overrastes, naar Rejsende fortælle om den uhyre Udstrækning af visse gamle Ruiner, men hvor yderlig ubetydelige er ikke de største blandt disse, naar de sammenlignes med den Stendynge, der er ophobet her ved forskjellige Smaadyrs Arbejde. Paa hele Ogruppen bærer hver enkelt Del, fra det mindste Stykke til store Klippeblokke, Præg af at

have været undergivet det dyriske Livs ordnende Magt. I en Afstand af kun lidt over en Mil fra Kysten loddede Kaptajn Eixroy med en Line, der var 7200 Fod lang, og fandt ingen Bund. Denne Ø er altsaa et højt underseist Bjerg, langt stejlere endogsaa end de, der ere af vulkanst Oprindelse paa Landjorden.

7

